

**APRITES
EKONOMIKAS
INDEKSS**

**LATVIJAS APRITES EKONOMIKAS INDEKSS
PAŠVALDĪBĀM**

Rīga 2024

Saturs

Kopsavilkums.....	3
1 Latvijas Pašvaldību aprites ekonomikas indekss	4
2 Aprites ekonomikas indeksa aprēķināšanas metodika	6
2.1. Aprites ekonomikas indeksa normatīvais un teorētiskais ietvars.....	6
2.2. Aprites ekonomikas kategorijas pašvaldību kontekstā.....	7
2.3. Datu avoti un metodes.....	9
2.4. Aprēķina metodika	10
3 Aprites ekonomikas indeksa rezultāti 2024	12
3.1. Aprēķinu rezultāti pa grupām un pa kategorijām.....	12
3.2. Indeksa analīze administratīvo teritoriju līmenī.....	16
4 Secinājumi	21
1. pielikums. Pašvaldību aptaujas anketa un jautājumu būtiskums.....	23
2. pielikums. Iedzīvotāju aptaujas anketa: apritīguma pazīmes un jautājumu būtiskums....	28
3. pielikums. Rekomendācijas snieguma uzlabošanai	36

Kopsavilkums

Latvijas Aprites ekonomikas indekss ir unikāls, pirmais Latvijā aprobētais zinātniski pamatotais rīks aprites ekonomikas jomā. Tas palīdz Latvijas pašvaldībām novērtēt to pašreizējo aprītīgumu¹ atbilstoši Pašvaldību likumā noteiktajām funkcijām četrās ar aprites ekonomiku saistītās kategorijās: resursu pārvaldība, uzņēmējdarbības un ekonomikas transformācija, sabiedrības iesaiste un prasmīga saimniekošana.

Eiropas Komisija apstiprinājusi visai apņēmīgu Aprites ekonomikas plānu, kas paredz jaunu darbavietu radīšanu, investīciju pieaugumu, kā arī konkurētspējīgas un ilgtspējīgas saimniekošanas attīstību, kas ražošanu balstītu uz atjaunojamo energoresursu izmantošanu, turklāt palīdzētu sasniegt arī sociālās izlīdzināšanas mērķus. Aprites ekonomikas indekss paredzēts Rīcības plāna pārejai uz Aprites ekonomiku² mērķu sasniegšanai un sabiedrības iesaistei. Indekss aprēķinam izmantoti divi datu avoti: pašvaldību aptauja-pašvērtējums un nacionāli reprezentatīva iedzīvotāju aptauja, kur iedzīvotāji novērtēja savas pašvaldības darbību aprites ekonomikas jomā. Tāpat noskaidrota arī pašu iedzīvotāju iesaiste aprites ekonomikā. Metodikas būtība ir novērtēt rīcības globāli, izmantojot vidējo svērtu metodi, lai sagatavotu rekomendāciju kopu, kur pašvaldībai ir izdevīgāk savu veikumu uzlabot, atbilstoši prioritātēm un sagaidāmajam rezultātam. Latvijas pašvaldību Aprites ekonomikas indeksa rezultāti par 2024. gadu uzrāda, ka pašvaldībās aktīvi notiek aprites ekonomikas principu ieviešana un daudzviet panākts nozīmīgs progress. Rezultāti liecina, ka sasniegt augstāku aprites ekonomikas intensitāti pašvaldību ikdienas darbībā ir iespējams ar katras pašvaldības specifikai pielāgotu pieeju, kas ņem vērā līdzšinējo progresu katrā no indeksa kategorijām. Svarīgi veicināt plašāku sabiedrības iesaisti un izpratni par aprites ekonomiku, jo rezultāti liecina, ka aprites ekonomikas infrastruktūras pieejamība nereti pārsniedz tās faktisko izmantošanu, kas ir nozīmīgs izaicinājums aprites ekonomikas adaptācijā.

1. attēls. Aprites ekonomikas modelis un rīcību virzieni aprites ciklā³

¹ <http://www.akadterm.lv/term.php?term=aprit%C4%ABgums&lang=LV>

² <https://likumi.lv/ta/id/317168-par-ricibas-planu-parejai-uz-aprites-ekonomiku-20202027-gadam>

³ <https://www.europarl.europa.eu/topics/lv/article/20151201STO05603/aprites-ekonomika-definicija-nozimigums-un-ieguvumi>

1 Latvijas Pašvaldību aprites ekonomikas indekss

Jebkuras teritorijas attīstības pamats ir tās iedzīvotāji, tādēļ pašvaldības darbs ir vērsts uz pievilcīgas dzīves un darba vides veidošanu, kas savukārt ir priekšnoteikums tās ekonomikas izaugsmei. Latvijas valsts, tostarp pašvaldības, darbojas Satversmes noteiktajā ietvarā, kuras ievadā noteikts pienākums darboties ilgtspējīgi: “Ikviens rūpējas par sevi, saviem tuviniekiem un sabiedrības kopējo labumu, izturoties atbildīgi pret citiem, nākamajām paaudzēm, vidi un dabu.” Savukārt, Satversmes Cilvēka pamattiesību nodaļā, valsts pienākums darboties ilgtspējīgi noteikts 115. pantā, kurš aizsargā cilvēka tiesības dzīvot labvēlīgā vidē. Tas uzliek par pienākumu pašvaldībai darboties atbilstoši ilgtspējas principiem, kurus īstenot sekmē aprites ekonomika.

Aprites ekonomika tiek definēta kā ilgtspējību veicinošs attīstības modelis, kura būtība ir produktu, materiālu un resursu vērtības noturēšanā ekonomikā pēc iespējas ilgāk, vienlaikus samazinot gan izejvielu patēriņu un atkritumu apjomu, gan arī ietekmi uz vidi.⁴ Aprites ekonomika iezīmē ceļu uz sistēmisku valsts ekonomikas un sabiedrības pārveidi, kura īstenošanai nepieciešama plašas sabiedrības izpratne un atbalsts, jo tieši patēriņa kultūras maiņa ir viens no būtiskākajiem virzošajiem spēkiem aprites ekonomikas attīstībā.⁵ Aprites ekonomikas indeksa mērķis ir rosināt pašvaldības atbildīgi un caurskatāmi integrēt savā darbībā aprites ekonomiku, iegūt vispusīgu informāciju par labās prakses piemēriem un tos popularizēt. Tādējādi pašvaldībās ir iespējama resursu efektivitātes veicināšana, pārdomātāka telpiskā, vides un infrastruktūras plānošana, iedzīvotāju un uzņēmējdarbības piesaiste un ilgtspējīgas vides veidošana.

Eiropas Savienības (ES) līmenī, jau vairāk nekā desmit gadus notiek pāreja uz aprites ekonomiku. Eiropas Komisija jau 2015. gadā apstiprinājusi visai apņēmīgu Aprites ekonomikas plānu, kas paredz jaunu darbavietu radīšanu, investīciju pieaugumu, kā arī konkurētspējīgas un ilgtspējīgas saimniekošanas attīstību, kas ražošanu balstītu uz atjaunojamo energoresursu izmantošanu, turklāt palīdzētu sasniegt arī sociālās izlīdzināšanas mērķus. ES līmenī ir ieviests visaptverošs jaunu aprites ekonomikas politiku kopums, un ir pierādījumi par pieaugošām aprites darbībām ES dalībvalstīs.⁶ Savukārt, Latvijas Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020. – 2027. gadam,⁷ pašvaldībām paredz nozīmīgu lomu pārejā uz aprites ekonomiku, tostarp veicināt pāreju no atkritumu apsaimniekošanas uz resursu apsaimniekošanu, atbalstīt labošanas pakalpojumu attīstību, simbiožu veidošanos, infrastruktūras izveidi, iedzīvotāju informēšanu un izglītošanu u.c. ES fondu atbalsts plānots sešos galvenajos atbalsta virzienos: otreizēju izejvielu un slēgtu materiālu ciklu tehnoloģiju attīstīšana, izejvielu un resursu efektīva izmantošana, pāreja uz videi draudzīgāku izejvielu izmantošanu, ekodizaina principu ieviešana preču un iepakojuma ražošanā, iepakojuma materiālu ietilpības samazināšana un to pārstrādājamības, ilglietojamības palielināšana, tajā skaitā preču un iepakojuma atkārtotas lietošanas palielināšana un preču labošanas pakalpojumu attīstība, kā arī inovatīvu uzņēmējdarbības modeļu izstrāde, izmantojot ekoeфекtīvu tehnoloģiju un ekoinovāciju ieviešanu un industriālās simbiozes veicināšanu.

⁴ <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/economy/20151201STO05603/circular-economy-definition-importance-and-benefits>

⁵ <https://likumi.lv/ta/id/317168-par-ricibas-planu-parejai-uz-aprites-ekonomiku-20202027-gadam>

⁶ <https://www.eea.europa.eu/publications/accelerating-the-circular-economy>

⁷ <https://likumi.lv/ta/id/317168-par-ricibas-planu-parejai-uz-aprites-ekonomiku-20202027-gadam>

Unikālais, zinātniski pamatotais Aprites ekonomikas indekss paredzēts izvirzīto mērķu sasniegšanai un sabiedrības iesaistei, identificējot pašvaldības pašnovērtējumu un tās teritorijā dzīvojošo iedzīvotāju novērtējumu par pašvaldības un savām darbībām aprites ekonomikas jomā. Tādējādi pašvaldībām iespējams saņemt objektīvu izvērtējumu par tās funkcijām, kas saistītas ar aprites ekonomiku un apzināt jomas, kur nepieciešams savu sniegumu uzlabot.

Aprites ekonomikas indeksa izveidi iniciējusi AS “CleanR Grupa” valdes locekle Agita Baltbārde, indeksa metodiku izstrādāja Latvijas zinātnieku grupa, ekonomikas un ilgtspējīgas attīstības ekspertes Dr. oec. Dzintras Atstājas vadībā. Iedzīvotāju aptauju, kurā aizpildītas 3223 anketas, un datu analītiku vadīja Dr. sc. soc. Andris Saulītis. Pašvaldību iesaisti palīdzēja koordinēt Latvijas Pašvaldību savienība, un pašvērtējumu iesniedza visas Latvijas pašvaldības. Kopumā Aprites ekonomikas indeksa izstrādē ir bijuši iesaistīti vairāk nekā 20 Latvijas zinātnieki, aprites ekonomikas entuziasti un eksperti no dažādām institūcijām. Metodikas aprobācijā iesaistījās Latvijas ekonomistu asociācija, Korporatīvās sociālās atbildības platforma, Eiropas pētniecības un attīstības institūts (*European Institute for Research and Development*), Vides izglītības fonds (*FEE Latvia*), Ekoskolu solotāji.

2 Aprites ekonomikas indeksa aprēķināšanas metodika

Aprēķina mērķis ir novērtēt relatīvi Latvijas administratīvo teritoriju iesaisti aprites ekonomikā, izmantojot vidējo svērto metodi. Lai īstenotu mērķi, tika veiktas secīgas darbības, katrā no tām formulējot pētniecisko uzdevumu:

- a) Noteikt Aprites ekonomikas indeksa normatīvo un teorētisko tvērumu, izveidojot aprites ekonomikas pazīmju sarakstu pašvaldību kontekstā sadarbībā ar nozaru ekspertiem.
- b) Apzināt datu avotus un izstrādāt aptaujas anketas pašvaldībām un iedzīvotājiem.
- c) Formulēt aprēķina metodi indeksam.
- d) Aprēķināt pašvaldību aprites ekonomikas indeksu 2024. gadam.
- e) Izvērtēt pašvaldību sniegumu un izstrādāt zinātniski pamatotas rekomendācijas.

2.1. Aprites ekonomikas indeksa normatīvais un teorētiskais ietvars

Lai noteiktu ilgtspējas, vides draudzīguma un apritīguma lomu pašvaldībā, sākotnēji pētīta zinātniskā literatūra,⁸ Latvijas un ES institūciju izdotos dokumentos minētie aprites principi. Izpētītas un izanalizētas pieejamās metodikas un indikatori, kas domātas valdībām aprites ekonomikā.

Konstatēts, ka vairākās Latvijas nozaru rīcībpolitikās ir tieši vai netieši iestrādāti resursu produktivitātes un aprites ekonomikas principu īstenošanas elementi, piemēram:

- Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam⁹ (2010; 2023);
- Viedās specializācijas stratēģija¹⁰ (2020);
- Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027.gadam¹¹ (2023).
- Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021. – 2030. gadam¹² (2024);
- Par vides politikas pamatnostādņēm 2021. – 2027. gadam¹³ (2022);
- Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021. – 2028.gadam¹⁴ (2021);

Aprites ekonomikas stratēģijas īstenošanai nepieciešamais finansējums potenciāli plānots no ES fondu līdzekļiem aprites ekonomikas veicināšanai Eiropas zaļā kursa¹⁵ īstenošanas ietvaros, valsts un pašvaldību budžeta un privātā sektora līdzekļiem. Tā ir jauna izaugsmes stratēģija, kas tiecas ES pārveidot par taisnīgu un pārticīgu sabiedrību ar mūsdienīgu, resursu efektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku, kurā siltumnīcefekta gāzu neto emisijas 2050. gadā samazinātos līdz nullei un ekonomiskā izaugsme būtu atsaistīta no resursu patēriņa.

⁸ Piemēram: Cudečka-Puriņa, N., Atstāja, D., Koval, V., Purviņš, M., Nesenenko, P., & Tkach, O. (2022). Achievement of Sustainable Development Goals through the Implementation of Circular Economy and Developing Regional Cooperation. *Energies*, 15(11), 4072. <https://doi.org/10.3390/en15114072>; Atstāja, D., Koval, V., Grasis, J., Kalina, I., Kryshal, H., & Mikhno, I. (2022). Sharing Model in Circular Economy towards Rational Use in Sustainable Production. *Energies*, 15(3), 939. <https://doi.org/10.3390/en15030939>; Uvarova, I., Atstāja, D., Volkova, T., Grasis, J., & Ozolina-Ozola, I. (2023). The typology of 60R circular economy principles and strategic orientation of their application in business. *Journal of Cleaner Production*, 409, 137189. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2023.137189>

⁹ <https://www.mk.gov.lv/lv/latvijas-ilgtspējīgas-attīstības-stratēģija>

¹⁰ <https://www.izm.gov.lv/lv/viedas-specializācijas-stratēģija>

¹¹ <https://www.mk.gov.lv/lv/latvijas-nacionlais-attīstības-plāns>

¹² <https://likumi.lv/ta/id/353615-aktualizetais-nacionalais-energetikas-un-klimata-plans-20212030gadam>

¹³ <https://likumi.lv/ta/id/335137-par-vides-politikas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>

¹⁴ <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam>

¹⁵ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_lv

2.2. Aprites ekonomikas kategorijas pašvaldību kontekstā

Aprites ekonomikas indekss analizē pašvaldību īstenoto praksi aprites ekonomikas jomā, atbilstoši pašvaldības funkcijām, kuras minētas Pašvaldību likumā un kuras ir tieši attiecināmas uz aprites ekonomiku. Tā rezultātā identificētas četras kategorijas, kurās pašvaldībām jāīsteno aprītīguma principi:

- Resursu pārvaldība
- Uzņēmējdarbības, ekonomikas transformācija
- Sabiedrības iesaiste
- Prasmīga saimniekošana

Minētās kategorijas tieši saistītas ar šādām pašvaldības funkcijām saskaņā ar Pašvaldību likuma (2022) ¹⁶ 4. pantu:

- Organizēt iedzīvotājiem ūdenssaimniecības, siltumapgādes un sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus neatkarīgi no tā, kā īpašumā atrodas dzīvojamais fonds;
- Gādāt par pašvaldības administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību (publiskai lietošanai paredzēto teritoriju apgaismošana un uzturēšana; parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana; pretplūdu pasākumi; kapsētu un beigto dzīvnieku apbedīšanas vietu izveidošana un uzturēšana), kā arī noteikt teritoriju un būvju uzturēšanas prasības, ciktāl tas saistīts ar sabiedrības drošību, sanitārās tīrības uzturēšanu un pilsētvides ainavas saglabāšanu;
- Gādāt par pašvaldības īpašumā esošo ceļu būvniecību, uzturēšanu un pārvaldību;
- Sniegt iedzīvotājiem daudzveidīgu kultūras piedāvājumu un iespēju piedalīties kultūras dzīvē, sekmēt pašvaldības teritorijā esošā kultūras mantojuma saglabāšanu un sniegt atbalstu kultūras norisēm;
- Gādāt par iedzīvotāju veselību — īstener veselīga dzīvesveida veicināšanas pasākumus un organizēt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību;
- Sniegt iedzīvotājiem palīdzību mājokļa jautājumu risināšanā, kā arī veicināt dzīvojamā fonda veidošanu, uzturēšanu un modernizēšanu;
- Sekmēt saimniecisko darbību pašvaldības administratīvajā teritorijā un sniegt tai atbalstu;
- Organizēt sabiedriskā transporta pakalpojumus;
- Veicināt dabas kapitāla ilgtspējīgu pārvaldību un apsaimniekošanu;
- Veicināt klimata pārmaiņu ierobežošanu un pielāgošanos tām.

Tālāk sīkāk raksturots katras *kategorijas tvērum*s saistībā ar aprites ekonomiku.

Resursu pārvaldība

- Resursu taupīšana ikdienā (elektroenerģija, siltumenerģija, materiāli, piemēram, kancelejas preces, iekārtas, kā arī ūdens, transporta fosilā degviela (benzīns, dīzēlis, gāze)
- Gudras saimniekošanas principi (viedās tehnoloģijas, atkritumu šķirošana, investīciju aprites ekonomikas veicināšanai apgūšana, sadarbības projekti pētniecībai un inovācijām, atkritumu samazināšana, atjaunīgā enerģija, digitāla dokumentu aprīte un lietvedība, energoefektīvu ēku renovācija un būvniecība)

¹⁶ <https://likumi.lv/ta/id/336956-pasvaldibu-likums>

- Preču un pakalpojumu lietošana pašvaldībā (noma vs pirkšana, lietotas preces vs jaunas, labošana vs jauna iegāde, ārpalpojumu izmantošana)
- Atbalsts noteiktiem pasākumiem un uzņēmējdarbības formām (elektropreču, apģērbu, velosipēdu un citu ne-elektropreču remonts, lietoto preču veikali, krāmu, mājražotāju un amatnieku preču tirdziņi, brīvā laika un hobiju preču noma, elektro uzlādes vietas, brīvpieejas uzlādes vietas, mantu glabātuves, dzeramā ūdens uzpildes vietas)
- Zaļā iepirkuma izmantošana
- Atkritumu apsaimniekošanas jautājumu risināšana (infrastruktūras pieejamība iedzīvotājiem, uzņēmējiem, otrreizējo materiālu izmantošana, ražotāju sadarbības veicināšana, bīstamo atkritumu apsaimniekošana, komersantu ilgtspējīgas saimniekošanas veicināšana, kompostēšana)
- Sabiedriskā transporta pieejamība
- Otrreizējo materiālu izmantošana tūrismā, pretplūdu sistēmās, būvniecībā, pilsētvides uzturēšanā
- Aprites ekonomikas principu ievērošana pašvaldības rīkotajos publiskajos kultūras, sporta un citos pasākumos

Ekonomikas, uzņēmējdarbības transformācija

- Gudras saimniekošanas principi (viedās tehnoloģijas, atkritumu šķirošana, investīciju aprites ekonomikas veicināšanai apgūšana, sadarbības projekti pētniecībai un inovācijām, atkritumu samazināšana, atjaunīgā enerģija, digitāla dokumentu aprite un lietvedība, energoefektīvu ēku renovācija un būvniecība)
- Atbalsts noteiktiem pasākumiem un uzņēmējdarbības formām (elektropreču, apģērbu, velosipēdu un citu ne-elektropreču remonts, lietoto preču veikali, krāmu, mājražotāju un amatnieku preču tirdziņi, brīvā laika un hobiju preču noma, elektro uzlādes vietas, brīvpieejas uzlādes vietas, mantu glabātuves, dzeramā ūdens uzpildes vietas)
- Koplietošanas un kopstrādes pakalpojumu atbalsts (kopstrādes telpas, koplietojamās automašīnas, (elektro)velosipēdi, skrejriteņi, sadzīves tehnikas telpas, publiski pieejams sporta inventārs, vingrošanas laukumi)
- Pašvaldības iesaiste un atbalsta sniegšana aprites ekonomikas veidošanā (investīciju piesaiste, iedzīvotāju piesaiste un noturēšana savā teritorijā, industriālā simbioze, granti zaļajām idejām)
- Pašvaldības iesaiste, veicinot uzņēmējdarbību, kas saistīta ar aprites vai dalīšanās ekonomiku, sociālo uzņēmējdarbību. (Izglītojoši, informatīvi pasākumi, nodrošinātas telpas, dažādi atvieglojumi u.c.)

Sabiedrības iesaiste

- Pašvaldības organizētas informatīvas aktivitātes par aprites ekonomiku (pašvaldības administrācijas darbiniekiem, pašvaldības dibināto iestāžu un kapitālsabiedrību darbiniekiem, pašvaldības teritorijā esošajiem uzņēmumiem, iedzīvotājiem)
- Informācijas pieejamība par pašvaldības aktivitātēm aprites ekonomikas jomā (pašvaldības mājaslapa, informatīvie izdevumi, sociālo tīklu profili, informatīvie stendi un plakāti pašvaldības iestādēs vai ārtelpās pašvaldības teritorijā)
- Informācijas kanāli un veidi

Prasmīga saimniekošana

- Apstiprināta aprites ekonomikas ieviešanas stratēģija/rīcības plāns
- Aprites ekonomikas principu integrācija pašvaldības darbībā (pašvaldības attīstības plānošanas dokumenti, teritoriju izmantošanas un apbūves noteikumi, atbalsts uzņēmējdarbībai)
- Zaļā publiskā iepirkuma izmantošana
- Iesaiste un atbalsts aprites ekonomikas veidošanā (investīciju piesaiste, iedzīvotāju piesaiste un noturēšana savā teritorijā, industriālā simbioze, granti zaļajām idejām)
- Iesaiste klimata pārmaiņu risināšanā
- Klimatneitralitātes sasniegšana pašvaldības saimniekošanā
- Auto ceļu un satiksmes plānošanas prioritātes (vieglais vai smagais auto ar iekšdedzes vai hibrīda dzinēju, elektriskie auto, sabiedriskais transports, gājēji, velosipēdisti)

Aprites ekonomikas indeksa aprēķinā katrai apritīguma pazīmei kategorijā tiek noteikts **būtiskums** atbilstoši ekspertu vērtējumiem. Būtiskuma svars, kas piešķirts anketas jautājumiem, tiek ņemts vērā indeksa aprēķinā (skat. sadaļu par indeksa aprēķina metodiku).

2.3. Datu avoti un metodes

Latvijā pēc 2021. gada pašvaldību vēlēšanām ir 43 pašvaldības līdzšinējo 119 vietējo pašvaldību vietā. To paredz Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums (2020).¹⁷ Līdz ar to, uz 2024. gadu nav pieejami objektīvie dati, ko izmantot salīdzināšanai ilgstošā periodā – aprites ekonomikas principu izpratne un pielietošana pašvaldību ikdienas darbā, videi draudzīgas izvēles, resursu taupīšanas iniciatīvas un rezultāti (skat. *kategorijas tvērums* šī dokumenta 2.1. punktā). Tāpat veicot pieejamo objektīvo datu (mikro un makroekonomikas rādītāji, kas tiešā veidā veicina Aprites ekonomiku – resursi, infrastruktūra, uzņēmumu pārstāvētās nozares, rūpniecības un tūrisma attīstība, iedzīvotāju nodarbinātība savā pašvaldībā, notikumi gada laikā, atkarībā no sezonas, vietējo kopienu iniciatīvas, atkritumu apjoms, šķirošanas īpatsvars u.c.) auditu, secināts, ka šobrīd nav pieejami dati novadu un valstspilsētu līmenī Latvijas administratīvo teritoriju griezumā, lai tos šobrīd varētu pilnvērtīgi izmantot Aprites ekonomikas indeksa vajadzībām. Tāpēc indekss balstās divos datu avotos: pašvaldības pašnovērtējums un iedzīvotāju vērtējums, kur indivīdiem vaicāts viedoklis gan par pašvaldības darbību, gan par pašu darbībām aprites ekonomikas jomā. Pašvaldību pašvērtējums tiek sasaistīts ar iedzīvotāju aptauju, kas nodrošina rezultātu savstarpēju salīdzināšanu un mazina neadekvāta pašvērtējuma (pārāk kritisks vai pārāk pozitīvs) ietekmi uz indeksa rezultātu.

Pašvaldību pašvērtējums. Anketā (skat. 1. pielikumu) iekļauti jautājumi ar mērķi aptvert aprites ekonomikas principu ieviešanu pašvaldībās atbilstoši definētajām indeksa kategorijām. Tādējādi indeksā daļu no vērtējuma veido pašas pašvaldības uzskati par tās darbībām aprites ekonomikas jomā.

Jāuzsver, ka pētījuma īstenotāji garantē aptaujas dalībnieku anonimitāti, kas attiecas arī uz saņemtajām pašvaldības pārstāvju atbildēm. Tāpēc katras pašvaldības individuālais pašvērtējums nav pieejams.

¹⁷ <https://www.varam.gov.lv/lv/administrativi-teritoriala-reforma>

Iedzīvotāju aptauja. Anketā (skat. 2. pielikumu) iekļauti jautājumi, kuros iedzīvotāji spēj novērtēt pašvaldības darbību aprites ekonomikas jomā, kā arī identiski jautājumi tiek uzdoti par paša rīcību. Tādējādi tiek iegūtas atbildes uz diviem jautājumiem: (1) Kā iedzīvotāji vērtē pašvaldības darbu aprites ekonomikas jomā? (2) Kā paši iedzīvotāji iesaistās aprites ekonomikā?

Iedzīvotāju atbildes uz jautājumiem ir anonīmas. Anonimizētie iedzīvotāju aptaujas dati ir pieejami administratīvo teritoriju griezumā, ļaujot pašvaldībām identificēt savas teritorijas iedzīvotāju attieksmes un rīcību aprites ekonomikas jomā.

2.4. Aprēķina metodika

Kopējo indeksu veido pašvaldības pašvērtējuma un iedzīvotāju aptaujas rezultāti, kur abiem šiem datu avotiem ir vienāds svars. Aprites ekonomikas indeksa aprēķinam izmantota vidējā svērtā metode. Tas nozīmē, ka visiem jautājumiem nav identisks svars, bet gan tas ir saistīts ar iepriekš noteikto būtiskumu (skat. sadaļu “Aprites ekonomikas pazīmju saraksts pašvaldību kontekstā”). Katra jautājuma atbilstošā(s) kategorija(s) norādītas šī dokumenta pielikumos, kur ievietotas aptaujas anketas.

Iedzīvotāju anketā vairākos jautājumos tika piedāvāts atbilžu variants “Nezinu/Grūti pateikt”. Gadījumā, ja izvēlēts šāds atbildes variants, konkrētā respondenta vērtējums tiek ieskaitīts kā 2.5, izņemot atsevišķos jautājumos, kur šāda atbilde norāda uz nesekmīgu aprites ekonomikas principu īstenošanu pašvaldības teritorijā. Šajā gadījumā tika piemēroti 0 punkti, proti, šādos jautājumos:

- [Pašvaldība] Regulāri informē sabiedrību par aprites ekonomikas principiem un to ieviešanu pašvaldības teritorijā
- Vai Jūs zināt par [administratīvās teritorijas nosaukums] pašvaldības plānotajām darbībām tuvāko gadu laikā, kā pāriet uz aprites ekonomiku?

Savukārt pašvaldības pašnovērtējuma anketā atbilžu variants “Grūti pateikt/Nezinu” netika iekļauts, paredzot, ka anketu aizpilda pašvaldības speciālists, kuram ir zināšanas un kompetence par attiecīgo jomu. Gadījumos, ja no pašvaldības saņemtas vairāk nekā viena pašvērtējuma anketa, tās apvienotas – aprēķinā tika iekļauts šo anketu par vienu administratīvo teritoriju vidējais vērtējums.

Papildus jāuzsver, ka Latvijas iedzīvotāju skaits atsevišķos novados ir neliels (saskaņā ar Centrālās Statistikas pārvaldes datiem, piecos novados 2024. gada sākumā tas nepārsniedza 20 tūkstošus), tāpēc pat pie relatīvi nelielas izlases ir iespējams, ka kādā no novadiem respondentu skaits ir neliels. Kopējā indeksa aprēķinā tas nav kritiski, jo iedzīvotāju atbildes tiek kombinētas ar pašvaldības pašvērtējumu. Savukārt gadījumos, kad atsevišķi tiek aprēķināts indekss vai rādītājs tikai un vienīgi no iedzīvotāju aptaujas datiem, būtu jāvērtē piesardzīgi gadījumi, kad aptaujāto skaits konkrētajā novadā ir neliels, piemēram, mazāks par 25 aptaujātajiem.

Kopējo indeksu aprēķina pēc formulas:

$$I = 200 * \frac{\sum_{a=1}^k \sum_{i=1}^n V_{ia} B_{ia}}{\sum_{a=1}^k \sum_{i=1}^n B_{ia}}, \quad (1)$$

kur i – jautājuma kārtas numurs konkrētā kategorijā un a – kategorijas uzskaitē, V ir konkrētā jautājuma vērtība attiecīgajā kategorijā, bet B ir jautājumam piešķirtais svars konkrētajā kategorijā. Šī formula aprēķina indeksa vērtību, saskaitot visas vērtības V , kurām ir piešķirts svars B , attiecīgajās kategorijās. Rezultāts tiek dalīts ar visu svaru B summu, un iegūto vērtību reizinot ar 200, tiek noteikts indekss. Šādi tiek ņemta vērā gan katra jautājuma vērtība (Likerta skalā no 0 līdz 5), gan tā relatīvais svars (no 1 līdz 5) kopējā aprēķinā.

Savukārt **katras kategorijas indeksu** aprēķina pēc līdzvērtīgas formulas, to reducējot līdz kategorijas līmenim:

$$I = 200 * \frac{\sum_{i=1}^n V_i B_i}{\sum_{i=1}^n B_i}, \quad (2)$$

Papildus, tiek aprēķināta **starpība** starp pašvaldības pašvērtējumu un iedzīvotāju novērtējumu par pašvaldības darbību. Šo rādītāju aprēķina šādas formulas:

$$K = I - S, \quad (3)$$

kur S ir iedzīvotāju novērtējums par pašvaldības darbu, kas tiek aprēķināts identiski kā kopējais indekss (I), bet aprēķinā iekļauj tikai un vienīgi iedzīvotāju novērtējumu par pašvaldības darbību aprites ekonomikas jomā. Negatīva vērtība nozīmē, ka pašvaldība savu darbību aprites ekonomikā vērtē augstāk nekā tās iedzīvotāji. Savukārt, pozitīva vērtība nozīmē, ka pašvaldības pašvērtējums ir zemāks nekā iedzīvotāju to novērtē iedzīvotāji.

Pēc aprēķināšanas indeksi tiek noapaļoti līdz tuvākajam vesalam skaitlim. Indeksa datus un rezultātus uzskatāmībai parāda **grupās**. Grupas atspoguļo iegūtos rezultātus un balstītas uz indeksa skalu: Līderi (500+), Eksperti (450-499), Praktiķi (400-449), Apzinīgie (350-399), Nogaidošie (zem 349). Grupām raksturojošās īpašības norādītas 1. tabulā.

1. tabula. Aprites ekonomikas indeksa grupu raksturojums

2.

Līderi >500	Eksperti 450–499	Praktiķi 400–449	Apzinīgie 350–399	Nogaidošie <349
- Augstākie rezultāti apritīgumā - Apritīguma mērķu sasniegšanā iesaistījuši iedzīvotājus - Panākuši izpratni par apritīguma nozīmīgumu labbūtībā un ilgtspējā	- Pārvalda aprites ekonomikas elementus - Īsteno tos praksē - Spēj centienus izskaidrot iedzīvotājiem	- Īsteno nozīmīgu aprites ekonomikas iedzīvināšanu pašvaldībā - Plaši iesaista iedzīvotājus	- Īsteno aprites ekonomikas principus - Skaidro tos iedzīvotājiem	Apzina iespējas integrēt apritīgumu pašvaldības funkciju nodrošināšanā

Atsevišķi tiek aprēķināti **Aprites ekonomikas indeksi iedzīvotāju rīcībai**: gan kopējais indikators, gan arī pa kategorijām. Aprēķina metodika ir atbilstoša formulām (1) un (2), bet ņem vērā tikai tos jautājumus, kas ir uzdoti par respondenta paša rīcību.

3 Aprites ekonomikas indeksa rezultāti 2024

Izlases apjoms:

- Pašvaldību aptauja: visas valstspilsētas un novadu pašvaldības
- Iedzīvotāju aptauja: 3,010 reprezentatīvs Latvijas iedzīvotāju panelis:
 - 3,010 anketu par primāro dzīvesvietu
 - 213 anketu par sekundāro dzīvesvietu

Aptaujas veikšanas laiks: 2024. gada jūnijs-jūlijs

Aptaujas metode: tiešsaistē aizpildīta aptauja (CAWI):

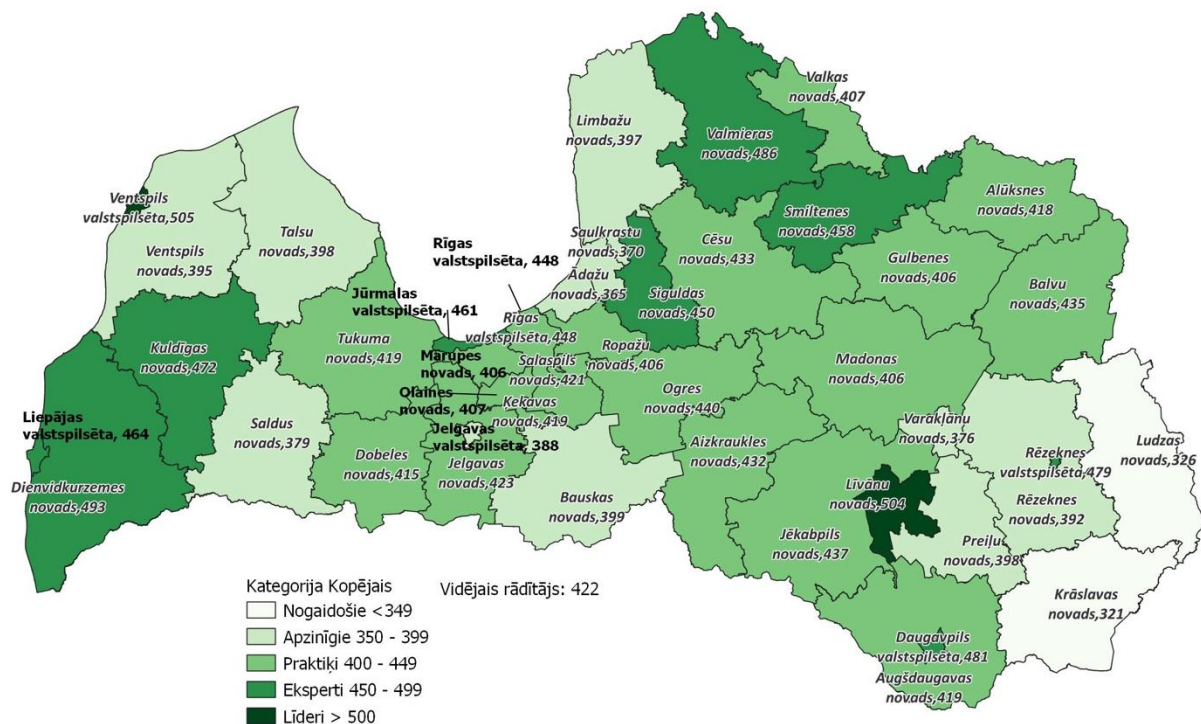
- Pašvaldību aptauja: Pētnieku rekrutēta sadarbībā ar Latvijas Pašvaldību savienību
- Iedzīvotāju aptauja: AS Norstat Latvija slēgtais interneta panelis

3.1. Aprēķinu rezultāti pa grupām un pa kategorijām

Aprites ekonomikas indeksa aprēķinu rezultāti parādīti 2. tabulā un kartē, 2. attēlā. Maksimālā iespējamā vērtība indeksam ir 1000 punktu, taču augstākā sasniegtā vērtība ir 505 punkti (Ventspils valstspilsēta). 2. attēlā pie katras administratīvās teritorijas norādīts attiecīgi tās aprēķinātais indeksa rezultāts, savukārt krāsa indikatīvi norāda administratīvās teritorijas piederību attiecīgajai grupai saskaņā ar iegūto punktu skaitu. Kā redzams, lielākā daļa pašvaldību ir grupā “Praktiķi” jeb to indikatori ir no 400 līdz 449 punktiem.

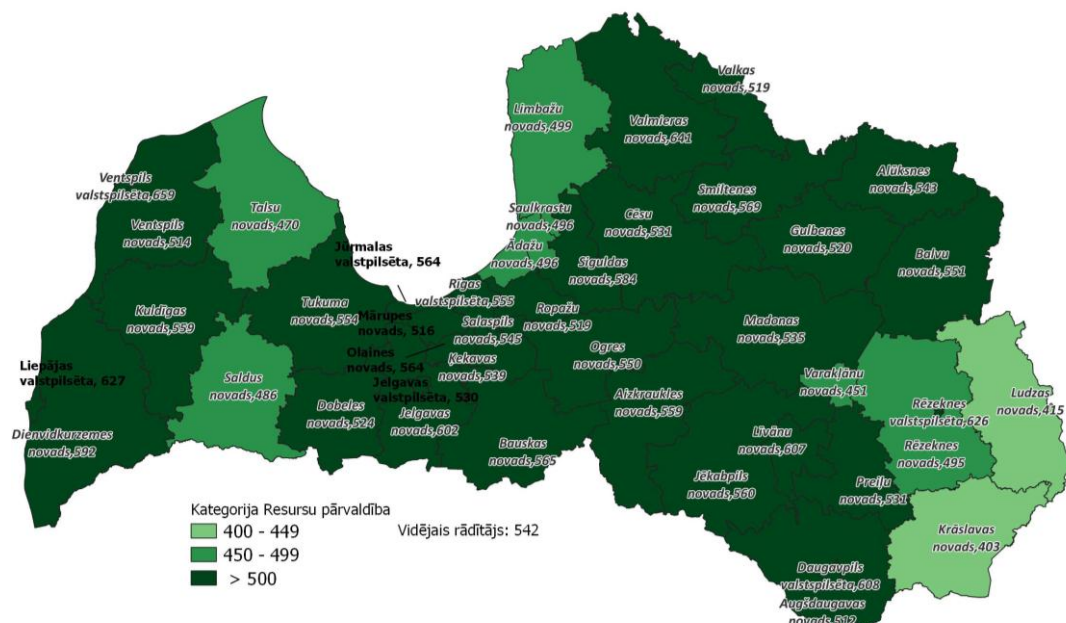
2. tabula. Pašvaldību aprites ekonomikas indeksa kopējie rezultāti grupās

LĪDERI >500	EKSPERTI 450-499	PRAKTIĶI 400-449	APZINĪGIE 350-399	NOGAIDOŠIE <349
Ventspils valstspilsēta Līvānu novads	Dienvidkurzemes novads Valmieras novads Daugavpils valstspilsēta Rēzeknes valstspilsēta Kuldīgas novads Liepājas valstspilsēta Smiltenes novads Jūrmalas valstspilsēta Siguldas novads	Rīgas valstspilsēta Ogres novads Jēkabpils novads Balvu novads Cēsu novads Aizkraukles novads Jelgavas novads Salaspils novads Augšdaugavas novads Ķekavas novads Tukuma novads Alūksnes novads Dobeles novads Olaines novads Valkas novads Gulbenes novads Madonas novads Mārupes novads Ropažu novads	Bauskas novads Preiļu novads Talsu novads Limbažu novads Ventspils novads Rēzeknes novads Jelgavas valstspilsēta Saldus novads Varakļāņu novads Saulkrastu novads Ādažu novads	Ludzas novads Krāslavas novads

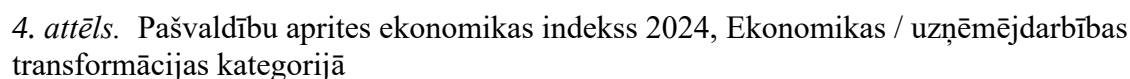
2. attēls. Pašvaldību aprites ekonomikas indekss 2024, aprēķinu rezultāti

Tālāk attēlos 3.-5. identiski vizualizēts Aprites ekonomikas indekss 2024 pa kategorijām: Resursu pārvaldība, Uzņēmējdarbības, ekonomikas transformācija, Sabiedrības iesaiste, Prasmīga saimniekošana.

3. attēls. Pašvaldību aprites ekonomikas indekss 2024, Resursu pārvaldības kategorijā

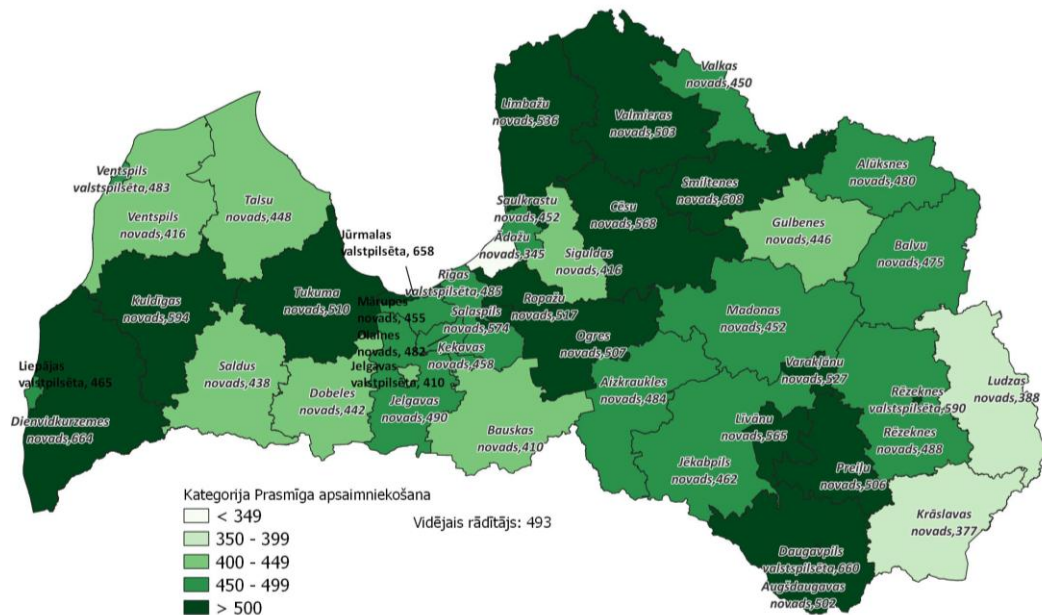
Kategorijas Resursu pārvaldība **augstākie vērtējumi:** Ventspils valstspilsēta, Valmieras novads, Liepājas valstspilsēta, Rēzeknes valstspilsēta, Daugavpils valstspilsēta

Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācijas kategorijas **augstākie vērtējumi:** Ventspils valstspilsēta, Daugavpils valstspilsēta, Jelgavas novads, Aizkraukles novads, Ogres novads

Sabiedrības iesaiste kategorijā **augstākie vērtējumi**: Dienvidkurzemes novads, Līvānu novads, Rēzeknes valstspilsēta, Rīgas valstspilsēta, Salaspils novads

6. attēls. Pašvaldību aprites ekonomikas indekss 2024, Prasmīgas saimniekošanas kategorija

Prasmīgas saimniekošanas kategorijā **augstākie vērtējumi**: Dienvidkurzemes novads, Daugavpils valstspilsēta, Jūrmalas valstspilsēta, Smiltenes novads, Kuldīgas novads

Kā iepriekš minēts, atsevišķi aprēķināts indekss par iedzīvotāju pašu rīcību. 7. attēlā vizualizēti un norādīti katras administratīvās teritorijas aprēķina rezultāti. Atšķirībā no kopējā indeksa, iedzīvotāji savā pašvērtējumā daudzos gadījumos ir optimistiskāki par savu iesaisti aprites ekonomikā nekā novērtējuši pašvaldības rīcību, jo aprēķina rezultātā nevienā gadījumā rezultāts nav zemāks par 400 punktiem.

Līderi >500

Varakļānu novads*
Jūrmalas valstspilsēta
Smiltenes novads

Eksperti 450-499

Ventspils valstspilsēta
Dobele novads
Mārupes novads
Liepājas valstspilsēta
Siguldas novads
Gulbenes novads
Augšdaugavas novads
Saldus novads
Valkas novads*

Ādažu novads
Līvānu novads*
Jēkabpils novads
Tukuma novads
Ķekavas novads
Jelgavas valstspilsēta
Bauskas novads
Valmieras novads
Ogres novads

Ropažu novads
Daugavpils valstspilsēta
Rīgas valstspilsēta
Saulkrastu novads
Aizkraukles novads
Cēsu novads
Talsu novads
Balvu novads
Dienvidkurzemes novads

Limbažu novads
Rēzeknes valstspilsēta
Preiļu novads
Rēzeknes novads
Olaines novads
Jelgavas novads
Salaspils novads
Kuldīgas novads
Krāslavas novads

Praktiķi 400-449

Ventspils novads
Madonas novads

Alūksnes novads*
Ludzas novads

*Mazāk par 25 anketām

7. attēls. Pašvaldību aprites ekonomikas indekss 2024, Iedzīvotāju vērtējums

Uz Aprites ekonomikas indeksa aprēķinu rezultātiem un sniegto informāciju no pašvaldību pašvērtējuma anketas atvērtajiem jautājumiem, kur tām bija iespēja dalīties ar savu labo praksi, balstās tālākā analīze un 3. pielikumā norādītās rekomendācijas.

3.2. Indeksa analīze administratīvo teritoriju līmenī

Katras pašvaldības novērtējums Aprites ekonomikas indeksa ietvaros ir veikta četros aspektos. Pirmkārt, identificēta tās **absolūtā pozīcija jeb grupa kopējā Aprites ekonomikas indeksā**, kas veidojas no pašvaldību pašvērtējuma un iedzīvotāju novērtējuma par pašvaldības darbību aprites ekonomikas jomā. Otrkārt, noteikta **relatīvā pozīcija katrā kategorijā pret citām pašvaldībām**, identificējot kurās ir sasniegts augstākais un kurās - zemākais vērtējums iepretim citām administratīvajām teritorijām. Treškārt, identificēta **relatīvā pozīcija iedzīvotāju novērtējumā par pašvaldības darbību** aprites ekonomikas jomā, atkal norādot kategorijas ar augstāko un zemāko vērtējumu iepretim citām administratīvajām teritorijām.

Treškārt, veikts **salīdzinājums starp pašvaldības pašvērtējumu un iedzīvotāju novērtējumu par pašvaldību darbību** aprites ekonomikas jomā absolūtā izteiksmē. Tādējādi iespējams identificēt, cik lielā mērā pašvaldību pašvērtējums sakrīt vai atšķiras no iedzīvotāju novērtējuma. Negatīvs skaitlis norāda, ka iedzīvotāji zemāk par pašvaldību vērtē tās veikumu, pozitīvs skaitlis norāda, ka pašvaldība savā pašvērtējumā ir kritiskāka par iedzīvotājiem. Ceturtkārt, norādīta **pašu iedzīvotāju iesaistīšanās absolūtā pozīcija jeb grupa aprites ekonomikā**, tādējādi ļaujot salīdzināt, kādi sasniegumi ir iedzīvotāju pašdarbībai iepretim pašvaldību īstenotajām aktivitātēm.

Rosinātā ceļa karte pašvaldībām turpmākajai rīcībai ir sekojoša: mēs aicinām pašvaldības visupirms identificēt kategorijas, kurās ir zemākais kopējā indeksa vērtējums. Pēc tam sīkāk izpētīt iepriekš šajā dokumentā aprakstītās kategorijas un ar to saistītos jautājumus aptaujas anketās (gan pašvaldības pašvērtējumā, gan iedzīvotāju anketā), lai identificētu aprites ekonomikas aspektus, kuros sasniegti labākie rezultāti, bet kuros – nepieciešami darbības uzlabojumi un aktīvāka rīcība. **Detalizētas rekomendācijas attiecībā par katru no anketā iekļautajiem jautājumiem ir iespējams iegūt 3. pielikumā**, kuras ir balstītas uz teorētisko literatūru par aprites ekonomiku un informāciju no pašvaldību anketas atvērtajiem jautājumiem, kā aprites ekonomikas principi tiek ieviesti ikdienā Latvijas pašvaldībās. Attiecīgās kategorijas un anketu jautājumi var būt pamudinājums veikt padziļinātu izpēti par pašvaldības rīcību attiecīgo jautājumu lokā.

Nākamais solis būtu īpaši pievērst uzmanību sabiedrības informēšanai un sadarbībai ar iedzīvotājiem pašvaldības aktivitātēs, kas iekļaujas kategorijās, kuras iedzīvotāji novērtējuši viszemāk attiecībā uz pašvaldības darbu. Tāpat pašvaldībām jāmazina atšķirības, kas novērojamas starp pašvaldību un iedzīvotāju vērtējuma atšķirībām, jo īpaši gadījumā, ja šī atšķirība zemāk minētajā 3. tabulā ir skaitliski negatīva. Visbeidzot, jāmudina iedzīvotāji aktīvāk saimniekot atbilstoši aprites ekonomikas principiem un izmantot aprites ekonomikas infrastruktūru – it sevišķi tajās teritorijās, kur iedzīvotāju pašu darbības vērtējums ir zemāks nekā tiek novērtēta pašvaldības darbība.

3. tabula. Aprites ekonomikas indeksa kopsavilkums Latvijas administratīvo teritoriju līmenī, alfabētiskā secībā

Pašvaldība	Kopējais indeksa rezultāts			Iedzīvotāju novērtējums par pašvaldību*			Pašvaldības & iedzīvotāju vērtējuma atšķirība (min: -71; max: +275)	Iedzīvotāju pašu darbības vērtējums
	Grupa	Visaugstākā kategorija	Viszemākā kategorija	Grupa	Visaugstākā kategorija	Viszemākā kategorija		
Ādažu novads (n=39)	Apzinīgie 350-399	Resursu pārvaldība	Prasmīga saimniekošana	Līderi >500	Prasmīga saimniekošana	Sabiedrības iesaiste	+275	Eksperti 450-499
Aizkraukles novads (n=49)	Praktiķi 400-449	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Sabiedrības iesaiste	Praktiķi 400-449	Sabiedrības iesaiste	Prasmīga saimniekošana	+30	Eksperti 450-499
Alūksnes novads (n=21)	Praktiķi 400-449	Sabiedrības iesaiste	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Praktiķi 400-449	Sabiedrības iesaiste	Resursu pārvaldība & Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija & Prasmīga saimniekošana	-9	Praktiķi 400-449
Augšdaugavas novads (n=45)	Praktiķi 400-449	Prasmīga saimniekošana	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Praktiķi 400-449	Sabiedrības iesaiste	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	+26	Eksperti 450-499
Balvu novads (n=33)	Praktiķi 400-449	Sabiedrības iesaiste	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Praktiķi 400-449	Sabiedrības iesaiste	Resursu pārvaldība & Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	-41	Eksperti 450-499
Bauskas novads (n=68)	Apzinīgie 350-399	Resursu pārvaldība	Prasmīga saimniekošana	Praktiķi 400-449	Sabiedrības iesaiste	Prasmīga saimniekošana	+48	Eksperti 450-499
Cēsu novads (n=72)	Praktiķi 400-449	Sabiedrības iesaiste	Resursu pārvaldība & Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Eksperti 450-499	Prasmīga saimniekošana	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	+107	Eksperti 450-499
Daugavpils valstspilsēta (n=133)	Eksperti 450-499	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija & Prasmīga saimniekošana	Sabiedrības iesaiste	Līderi >500	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Sabiedrības iesaiste	+78	Eksperti 450-499
Dienvidkurzemes novads (n=57)	Eksperti 450-499	Sabiedrības iesaiste & Prasmīga saimniekošana	Resursu pārvaldība & Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Eksperti 450-499	Sabiedrības iesaiste	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	-71	Eksperti 450-499
Dobeles novads (n=47)	Praktiķi 400-449	Sabiedrības iesaiste	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija & Prasmīga saimniekošana	Eksperti 450-499	Sabiedrības iesaiste	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	+74	Eksperti 450-499
Gulbenes novads (n=34)	Praktiķi 400-449	Sabiedrības iesaiste	Prasmīga saimniekošana	Praktiķi 400-449	Sabiedrības iesaiste	Prasmīga saimniekošana	+40	Eksperti 450-499
Jēkabpils novads (n=74)	Praktiķi 400-449	Resursu pārvaldība	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Eksperti 450-499	Resursu pārvaldība	Sabiedrības iesaiste	+92	Eksperti 450-499

Pašvaldība	Kopējais indeksa rezultāts			Iedzīvotāju novērtējums par pašvaldību*			Pašvaldības & iedzīvotāju vērtējuma atšķirība (min: -71; max: +275)	Iedzīvotāju pašu darbības vērtējums
	Grupa	Visaugstākā kategorija	Viszemākā kategorija	Grupa	Visaugstākā kategorija	Viszemākā kategorija		
Jelgavas novads (n=57)	Praktiķi 400-449	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Sabiedrības iesaiste	Praktiķi 400-449	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija & Sabiedrības iesaiste & Prasmīga saimniekošana	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija & Sabiedrības iesaiste & Prasmīga saimniekošana	+25	Eksperti 450-499
Jelgavas valstspilsēta (n=87)	Apzinīgie 350-399	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Prasmīga saimniekošana	Eksperti 450-499	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Prasmīga saimniekošana	+221	Eksperti 450-499
Jūrmalas valstspilsēta (n=94)	Eksperti 450-499	Prasmīga saimniekošana	Sabiedrības iesaiste	Līderi >500	Resursu pārvaldība	Sabiedrības iesaiste	+117	Līderi >500
Ķekavas novads (n=57)	Praktiķi 400-449	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Prasmīga saimniekošana	Eksperti 450-499	Prasmīga saimniekošana	Sabiedrības iesaiste	+80	Eksperti 450-499
Krāslavas novads (n=35)	Nogaidošie <349	Sabiedrības iesaiste	Resursu pārvaldība & Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Praktiķi 400-449	Resursu pārvaldība & Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija & Sabiedrības iesaiste & Prasmīga saimniekošana	Resursu pārvaldība & Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija & Sabiedrības iesaiste & Prasmīga saimniekošana	+173	Eksperti 450-499
Kuldīgas novads (n=45)	Eksperti 450-499	Prasmīga saimniekošana	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Eksperti 450-499	Sabiedrības iesaiste	Resursu pārvaldība & Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	+32	Eksperti 450-499
Liepājas valstspilsēta (n=112)	Eksperti 450-499	Resursu pārvaldība	Prasmīga saimniekošana	Līderi >500	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Sabiedrības iesaiste	+81	Eksperti 450-499
Limbažu novads (n=56)	Apzinīgie 350-399	Prasmīga saimniekošana	Sabiedrības iesaiste	Eksperti 450-499	Sabiedrības iesaiste	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	+127	Eksperti 450-499
Līvānu novads (n=21)	Līderi >500	Sabiedrības iesaiste	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija & Prasmīga saimniekošana	Eksperti 450-499	Sabiedrības iesaiste	Prasmīga saimniekošana	-46	Eksperti 450-499
Ludzas novads (n=36)	Nogaidošie <349	Sabiedrības iesaiste	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija & Prasmīga saimniekošana	Praktiķi 400-449	Sabiedrības iesaiste	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	+183	Praktiķi 400-449

Pašvaldība	Kopējais indeksa rezultāts			Iedzīvotāju novērtējums par pašvaldību*			Pašvaldības & iedzīvotāju vērtējuma atšķirība (min: -71; max: +275)	Iedzīvotāju pašu darbības vērtējums
	Grupa	Visaugstākā kategorija	Viszemākā kategorija	Grupa	Visaugstākā kategorija	Viszemākā kategorija		
Madonas novads (n=46)	Praktiķi 400-449	Resursu pārvaldība	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija & Sabiedrības iesaiste	Eksperti 450-499	Sabiedrības iesaiste	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	+103	Praktiķi 400-449
Mārupes novads (n=60)	Praktiķi 400-449	Sabiedrības iesaiste	Prasmīga saimniekošana	Eksperti 450-499	Resursu pārvaldība	Sabiedrības iesaiste	+101	Eksperti 450-499
Ogres novads (n=96)	Praktiķi 400-449	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Sabiedrības iesaiste	Eksperti 450-499	Resursu pārvaldība	Sabiedrības iesaiste	+74	Eksperti 450-499
Olaines novads (n=44)	Praktiķi 400-449	Resursu pārvaldība	Sabiedrības iesaiste	Eksperti 450-499	Resursu pārvaldība	Sabiedrības iesaiste	+111	Eksperti 450-499
Preiļu novads (n=28)	Apzinīgie 350-399	Prasmīga saimniekošana	Sabiedrības iesaiste	Praktiķi 400-449	Sabiedrības iesaiste	Prasmīga saimniekošana	+73	Eksperti 450-499
Rēzeknes novads (n=56)	Apzinīgie 350-399	Prasmīga saimniekošana	Resursu pārvaldība & Sabiedrības iesaiste	Eksperti 450-499	Sabiedrības iesaiste	Prasmīga saimniekošana	+124	Eksperti 450-499
Rēzeknes valstspilsēta (n=45)	Eksperti 450-499	Sabiedrības iesaiste	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Eksperti 450-499	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Sabiedrības iesaiste	-8	Eksperti 450-499
Rīgas valstspilsēta (n=1003)	Praktiķi 400-449	Sabiedrības iesaiste	Prasmīga saimniekošana	Praktiķi 400-449	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Sabiedrības iesaiste	0	Eksperti 450-499
Ropažu novads (n=58)	Praktiķi 400-449	Prasmīga saimniekošana	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Praktiķi 400-449	Prasmīga saimniekošana	Sabiedrības iesaiste	+59	Eksperti 450-499
Salaspils novads (n=38)	Praktiķi 400-449	Sabiedrības iesaiste	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Eksperti 450-499	Sabiedrības iesaiste	Prasmīga saimniekošana	+133.5	Eksperti 450-499
Saldus novads (n=44)	Apzinīgie 350-399	Prasmīga saimniekošana	Sabiedrības iesaiste	Eksperti 450-499	Sabiedrības iesaiste	Prasmīga saimniekošana	+222	Eksperti 450-499
Saulkrastu novads (n=28)	Apzinīgie 350-399	Sabiedrības iesaiste	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Praktiķi 400-449	Prasmīga saimniekošana	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	+152	Eksperti 450-499
Siguldas novads (n=50)	Eksperti 450-499	Resursu pārvaldība	Prasmīga saimniekošana	Līderi >500	Resursu pārvaldība	Sabiedrības iesaiste	+122	Eksperti 450-499
Smiltenes novads (n=30)	Eksperti 450-499	Prasmīga saimniekošana	Sabiedrības iesaiste	Eksperti 450-499	Resursu pārvaldība	Prasmīga saimniekošana	+56	Līderi >500
Talsu novads (n=59)	Apzinīgie 350-399	Sabiedrības iesaiste	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Praktiķi 400-449	Sabiedrības iesaiste	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	+29	Eksperti 450-499

Pašvaldība	Kopējais indeksa rezultāts			Iedzīvotāju novērtējums par pašvaldību*			Pašvaldības & iedzīvotāju vērtējuma atšķirība (min: -71; max: +275)	Iedzīvotāju pašu darbības vērtējums
	Grupa	Visaugstākā kategorija	Viszemākā kategorija	Grupa	Visaugstākā kategorija	Viszemākā kategorija		
Tukuma novads (n=74)	Praktiķi 400-449	Prasmīga saimniekošana	Sabiedrības iesaiste	Eksperti 450-499	Prasmīga saimniekošana	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	+96	Eksperti 450-499
Valkas novads (n=22)	Praktiķi 400-449	Sabiedrības iesaiste	Prasmīga saimniekošana	Praktiķi 400-449	Sabiedrības iesaiste	Prasmīga saimniekošana	+50	Eksperti 450-499
Valmieras novads (n=82)	Eksperti 450-499	Resursu pārvaldība	Prasmīga saimniekošana	Līderi >500	Resursu pārvaldība & Prasmīga saimniekošana	Sabiedrības iesaiste	+68	Eksperti 450-499
Varakļānu novads (n=6)	Apzinīgie 350-399	Prasmīga saimniekošana	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Praktiķi 400-449	Prasmīga saimniekošana	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	+141	Līderi >500
Ventspils novads (n=27)	Apzinīgie 350-399	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Prasmīga saimniekošana	Eksperti 450-499	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Prasmīga saimniekošana	+169	Praktiķi 400-449
Ventspils valstspilsēta (n=55)	Līderi >500	Resursu pārvaldība & Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Prasmīga saimniekošana	Līderi >500	Resursu pārvaldība & Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Sabiedrības iesaiste	+113	Eksperti 450-499

4 Secinājumi

1. Pašvaldību pašvērtējums skaidri parāda potenciālos aprites ekonomikas ieviešanas pasākumus un esošo situāciju pašvaldībās. Visu Latvijas pašvaldību vidējais aritmētiskais indekss ir 422 punkti no maksimālā 1000 punktu skaita. Tas norāda, ka kopumā Latvija ir vēl tikai ceļa sākumā uz aprites ekonomikas principu ieviešanu ikdienā, kaut gan atsevišķās jomās un administratīvajās teritorijās ir sasniegts ievērojams progress.
2. Indeksa rezultāts administratīvajās teritorijās ir no 321 punkta līdz 505 punktiem, kas norāda uz būtiskām atšķirībām starp pašvaldībām apritīguma ieviešanā. Ir skaidrs, ka diez vai kādreiz tiks sasniegta maksimālā indeksa vērtība, taču nākotnē tai vajadzētu būtiski uzlaboties, pakāpeniski ieviešot un paplašinot aizvien jaunus aprites ekonomikas principus ikdienas darbībā. Tāpat tas norāda, ka nevar unificēt vienotas rekomendācijas Latvijas pašvaldībām, to pārejai uz Aprites ekonomiku, bet tās katrā gadījumā jāidentificē kopsakarībā ar iedzīvotāju aptaujas datiem, salīdzinājumu ar pašnovērtējumu un pašvaldībai pieejamajiem objektīvajiem datiem par savu darbību.
3. Iedzīvotāju aptaujas rezultāti skaidri parāda, kuras pašvaldības savu devumu parādījušas pieticīgi un, kuras ir pārspīlējušas. Vairumā gadījumu pašvaldības ir bijušas kritiskākas par savu darbību nekā to vērtē iedzīvotāji. Tā ir veselīga paškritika, taču tajā pašā laikā tā varētu arī liecināt, ka iedzīvotāji neapzinās patieso situāciju par aprites ekonomiku savā administratīvajā teritorijā.
4. Iedzīvotāji kūtri izmanto aprites ekonomikas infrastruktūru; tās pieejamība ir augstāka nekā tās pielietojums. No vienas puses, tas liecina, ka pašvaldībām atsevišķās jomās ir gatavība brīdim, kad notiks lūzuma punkts un iedzīvotāji masveidā sāks izmantot atsevišķus ilgtspējīgus un videi draudzīgus aprites ekonomikas saimniekošanas principus (piemēram, šobrīd ir augsta elektroauto publisko uzlādes staciju pieejamība, bet iedzīvotāju vidū ir zems elektroauto lietotāju īpatsvars). No otras puses, valsts, pašvaldību, izglītības un pētniecības, kā arī finanšu institūcijām ir jāizvērtē iespējas plašākai aprites ekonomikas principu ieviešanai, lai vietējās iedzīvotāju un uzņēmēju kopienas jau šobrīd aktīvāk piedalītos dažādu aprites ekonomikas principu ieviešanā, tāpat jāveicina plašāka sabiedrības izpratne par aprites ekonomikas nozīmi un ieguvumiem.
5. Pētniekiem ir iespēja sadarboties ar pašvaldībām, uzņēmumiem un sabiedrību, popularizējot labās prakses piemērus un skaidrojot aprites principu izmantošanas finansiālos un nefinansiālos ieguvumus, parādot jaunas iespējas radīt ilgtspējīgu vērtību.
6. Nelielais iedzīvotāju skaits novados šobrīd atsevišķos gadījumos rada ierobežojumus izmantot aptaujas datus. Tāpat objektīvo datu trūkums administratīvo teritoriju līmenī padara par neiespējamu samērot subjektīvos vērtējumus no aptauju datiem ar objektīvajiem datiem (piemēram, par radīto atkritumu daudzumu, patērētajiem resursiem utt), kas ļautu iegūt pilnvērtīgāku ainu par aprites ekonomiku administratīvajās teritorijās. Vienlaicīgi, valsts mērogā aptaujas dati var tikt salīdzināti ar pieejamajiem objektīvajiem datiem.

7. Aprites ekonomikas indeksa atkārtotā mērījumā ir pieļaujams, ka atsevišķu vērtību būtiskums var mainīties atbilstoši situācijai, un var tikt ņemta vērā pašvaldību sniegtā, atkārtotā aptaujā ievāktā informācija, tai skaitā atvērtajos jautājumos, un apkopotā objektīvā informācija un dati. Tādā gadījumā ir iespējamās izmaiņas arī metodikā indeksa aprēķinam par 2024. gadu, kuras būtu norādītas atkārtotā mērījuma metodikā, kas ļautu salīdzināt izmaiņas pret iepriekšējo mērījumu.

1. pielikums. Pašvaldību aptaujas anketa un jautājumu būtiskums

Tabulas pēdējā kolonā, atbilstoši ekspertu vērtējumiem, norādīts būtiskuma svars (0-5), kas piešķirts anketas jautājumiem.

Nr.		Kategorijas	Jautājums	Būtiskums (0–5)
1			Lūdzu, norādiet savu pašvaldību!	0
2		Resursu pārvaldība	Cik lielā mērā, Jūsprāt, pašvaldība savā ikdienā taupa šādus resursus? <i>Novērtējiet lūdzu to skalā no nulles līdz pieci, kur "0" nozīmē, ka netiek taupīts vispār, bet "5" – tiek ļoti intensīvi taupīts!</i> Elektroenerģija Siltumenerģija Materiāli (piem., kancelejas preces, iekārtas) Ūdens Transporta fosilā degviela (benzīns, dīzelis, gāze)	3
3		Resursu pārvaldība	Ja Jūsu pašvaldība taupa citus resursus, kas nav minēti augstāk, lūdzu uzrakstiet par to šeit!	0
4		Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija Resursu pārvaldība	Cik lielā mērā, Jūsprāt, pašvaldība savā ikdienā ir ieviesusi šādus saimniekošanas principus? <i>Novērtējiet lūdzu to skalā no nulles līdz pieci, kur "0" nozīmē, ka netiek praktizēta vispār, bet "5" – tiek praktizēta pilnībā!</i> Izmanto viedās tehnoloģijas (piemēram, automātiskie kustību sensori apgaismojumam, apkures regulējums utt.) Šķiro atkritumus Apgūst investīcijas aprites ekonomikas veicināšanai Īsteno sadarbības projektus pētniecībai un inovācijām aprites ekonomikā Samazina atkritumus Izmanto atjaunojamo enerģiju (tajā skaitā ražo savu enerģiju, izmantojot saules paneļus utt.) Nodrošina digitālu dokumentu apriti un e-paraksta lietošanu saziņā ar iedzīvotājiem (piemēram, iesniegumu pieņemšana, izziņu izsniegšana, lēmumu paziņošana elektroniski, nevis pa pastu u.tml.) Nodrošina digitālu lietvedību (piemēram, elektroniski darba līgumi un atskaites ar pašvaldības darbiniekiem, elektroniski rīkojumi un saskaņojumi u.tml.) Renovē un būvē ēkas tā, lai pēc iespējas vairāk ietaupītu siltumenerģiju	5
5		Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija Resursu pārvaldība	Ja Jūsu pašvaldība ir ieviesusi vēl citus aprites ekonomikas saimniekošanas principus, kas nav minēti augstāk, lūdzu uzrakstiet par to šeit!	0
6		Resursu pārvaldība	Cik lielā mērā, Jūsprāt, pašvaldība savā ikdienā lieto preces un pakalpojumus zemāk minētajos veidos? <i>Novērtējiet lūdzu to skalā no nulles līdz pieci, kur "0" nozīmē, ka netiek praktizēta vispār, bet "5" – tiek praktizēta pilnībā!</i> Nomā, nevis pērk materiālās vērtības (transportu, datorus, mēbeles, automašīnas utt.) Dod priekšroku lietotām precēm, nevis jaunām Labo un atjauno salūzušu tehniku, transportu un mēbeles, nevis pērk vietā jaunu Mēbeļu, transporta, telpu, preču un inventāra remonts notiek ārpalpojuma, nevis to veic paši (piem., pašvaldības saimniecības pārvalde)	5

7		Resursu pārvaldība	Ja Jūsu pašvaldība pielieto citus aprites ekonomikas saimniekošanas principus attiecībā pret precēm un pakalpojumiem, kas nav minēti augstāk, lūdzu uzrakstiet par to šeit!	0
8		Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija Resursu pārvaldība	Cik lielā mērā Jūsu pašvaldība nodrošina, sniedz atbalstu šādiem pasākumiem un uzņēmējdarbības veidiem? <i>Pašvaldība būtiski ierobežo vai ir aizliegusi to darbību savā teritorijā - Pašvaldība nesniedz nekādu atbalstu, bet arī būtiski neierobežo - Pašvaldība sniedz minimālu atbalstu - Pašvaldība sniedz daļēju atbalstu - Pašvaldība sniedz būtisku atbalstu - Pašvaldība pati piedāvā šādus pakalpojumus vai ir līdzīpašnieks šādā uzņēmumā</i> Elektropreču remonts Apģērbi, velosipēdu un citu ne-elektronikas preču remonts Lietoto preču veikali (apģērbi, mēbeles, antikvariāti utt.) Krāmu tirdziņi Mājražotāju un amatnieku tirdziņi Brīvā laika un hobbija preču noma (velosipēdi, laivas, slēpes u.c.) Elektroauto uzlādes vietas Interneta pakalpojumi un interneta infrastruktūras izveidošana un uzturēšana Brīvpieejas uzlādes vietas (mobiliajiem telefoniem u.c.) Mantu glabātuves Dzeramā ūdens uzpildes vietas	5
9		Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Cik lielā mērā Jūsu pašvaldība nodrošina, sniedz atbalstu šādiem koplietošanas un kopstrādes pakalpojumiem? <i>Pašvaldība būtiski ierobežo vai ir aizliegusi to darbību savā teritorijā - Pašvaldība nesniedz nekādu atbalstu, bet arī būtiski neierobežo - Pašvaldība sniedz minimālu atbalstu - Pašvaldība sniedz daļēju atbalstu - Pašvaldība sniedz būtisku atbalstu - Pašvaldība pati piedāvā šādus pakalpojumus (tai skaitā, ir līdzīpašnieks šādā uzņēmumā)</i> Koplietojamas biroja jeb kopstrādes telpas, kur iespējams veikt attālinātu strādāšanu (tai skaitā bibliotēkas lasītavas, ja tajās ir atļauta un iespējama attālinātā strādāšana) Koplietojamās automašīnas Koplietojamie (elektro)velosipēdi Koplietojamie skrejriteņi Koplietojamās sadzīves tehnikas telpas (veļasmazgāšanas u.c.) Publiski pieejams sporta inventārs un vingrošanai pielāgoti laukumi ārtelpās	5
10		Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Ja Jums ir kādi komentāri par pašvaldības atbalstu uzņēmējdarbības veidiem, kas saistīti ar aprites ekonomiku, lūdzu tos uzrakstiet šeit!	0
11		Prasmīga saimniekošana	Vai Jūsu pašvaldībai ir apstiprināta stratēģija/rīcības plāns virzībai uz aprites ekonomiku? Nav un tādu nav paredzēts izstrādāt Nav, bet par tā nepieciešamību tiek diskutēts Norit darbs pie tā izstrādes Ir izstrādāts, bet nav apstiprināts Ir apstiprināts, bet nav uzsākta tā ieviešana Ir apstiprināts un tiek īstenots	4

12	Sabiedrības iesaiste	Cik bieži pašvaldība pēdējā pusgadā laikā ir organizējusi informatīvas aktivitātes par aprites ekonomiku šādām mērķauditorijām? <i>Nekad - Ļoti reti - Reti - Diezgan bieži - Bieži - Ļoti bieži</i> Pašvaldības centrālās administrācijas darbiniekiem Pašvaldības dibināto iestāžu un kapitālsabiedrību darbiniekiem Pašvaldības teritorijā esošajiem uzņēmumiem Pašvaldības iedzīvotājiem	3
13	Sabiedrības iesaiste	Cik plaša informācija par Jūsu pašvaldības darbību saistībā ar aprites ekonomiku ir atrodamā zemāk minētajos avotos? <i>Nav vispār nekādas informācijas - Nav gandrīz nekādas informācijas - Drīzāk nav nekādas informācijas - Drīzāk ir informācija - Diezgan plaša informācija - Ļoti plaša informācija</i> Pašvaldības mājas lapa Pašvaldības informatīvie izdevumi (brošūras, bukleti, elektronisko vēstkopu materiāli, avīze utml.) Pašvaldības sociālo tīklu profili (Facebook, Instagram utml.) Informatīvie stendi un plakāti pašvaldības iestādēs Informatīvie stendi un plakāti ārtelpās pašvaldības teritorijā	3
14	Sabiedrības iesaiste	Vai jums ir kādi papildus komentāri par pašvaldības īstenotajām informatīvajām aktivitātēm saistībā ar aprites ekonomiku?	0
15	Prasmīga saimniekošana	Lūdzu, novērtējiet cik lielā mērā pašvaldība ir savā darbībā integrējusi ar aprites ekonomiku saistītos aspektus šādās jomās! <i>Pašvaldība nav un neplāno integrēt aprites ekonomikas principus - Tiek izvērtētas iespējas integrēt aprites ekonomikas principus - Tiek izstrādāti atbilstoši normatīvie akti, kas atbilstu aprites ekonomikai - Notiek saskaņošanas process normatīvajiem aktiem, kas atbilstu aprites ekonomikai - Normatīvie akti, atbilstoši aprites ekonomikai, ir apstiprināti, bet vēl nav piemēroti - Pašvaldība maksimāli integrējusi aprites ekonomikas principus</i> Pašvaldības attīstības plānošanas dokumenti Teritoriju izmantošanas un apbūves noteikumi Atbalsts uzņēmējdarbībai	3
16	Resursu pārvaldība Prasmīga saimniekošana	Cik lielā mērā Jūsu pašvaldība ir izmantojusi Zaļo publisko iepirkumu pēdējā pusgada laikā? <i>Nekad Diezgan reti Diezgan bieži Bieži Ļoti bieži</i>	3
17	Prasmīga saimniekošana	Vai jums ir kādi papildus komentāri saistībā ar aprītīguma ieviešanu pašvaldības darbībā?	0
18	Resursu pārvaldība	Lūdzu novērtējiet, cik lielā mērā Jūsu pašvaldībā iedzīvotājiem ir pieejams sabiedriskais transports! <i>Pilnībā nepieejams Gandrīz pilnībā nepieejams Drīzāk nepieejams Drīzāk pieejams Gandrīz pilnībā pieejams Pilnībā pieejams</i>	3

19	Resursu pārvaldība	Lūdzu novērtējiet, cik lielā mērā Jūsu pašvaldība ir iesaistījusies šādu atkritumu apsaimniekošanas jautājumu risināšanā! <i>Savu vērtējumu lūdzu izsakiem skalā no 0 līdz 5, kur "0" nozīmē, ka Jūsu pašvaldība pilnībā neiesaistās, savukārt "5" - proaktīvi un pilnībā iesaistās!</i> Atkritumu šķirošanas infrastruktūras pieejamība iedzīvotājiem Atkritumu šķirošanas infrastruktūras pieejamība uzņēmumiem Otrreizējo materiālu – tādu, kas jau izmantoti ražošanā (vai blakusprodukti) vai iegūti no rūpniecisko un sadzīves atkritumu pārstrādes – atkārtota izmantošana Tiek veicināta ražotāju sadarbība jeb industriālā simbioze vienas nozares vai procesa atkritumu/blakusproduktu izmantošanai citas nozares produkcijas ražošanā Ķīmiskās vielas un visu veidu atkritumi tiek apsaimniekoti videi nekaitīgā veidā Pašvaldība veicina komersantu ilgtspējīgu saimniekošanu, ko nodrošina standarti un ziņošana Iespēja kompostēt atkritumus	5
20	Prasmīga saimniekošana	Vai jums ir kādi papildus komentāri par pašvaldības iesaisti atkritumu apsaimniekošanas jautājumos?	0
21	Resursu pārvaldība	Kā Jūs vērtējat pašvaldības rīcību otrreizējo materiālu izmantošanā šādās jomās? <i>Lūdzu novērtējiet to skalā no 0 līdz 5, kur "0" nozīmē, ka pašvaldība pilnībā neizmanto otrreizējos materiālus, savukārt "5" - pilnībā izmanto. Gadījumā, ja pašvaldībai nav nepieciešamības savā teritorijā īstenot kādu no zemākminētajām aktivitātēm, lūdzu izvēlieties atbildi "Nav attiecināms"</i> Tūrisma aktivitātes Pretplūdu sistēmas Būvniecība Pilsētvides uzturēšana	5
22	Resursu pārvaldība	Vai Jūsu pašvaldības rīkotajos publiskajos pasākumos (kultūras, sporta u.c. pasākumi) tiek ievēroti aprites ekonomikas saimniekošanas principi? <i>Tie ir tādi pasākumi, kuri ir vērsti pret produktu, materiālu un resursu vērtības noturēšanu ekonomikā pēc iespējas ilgāk, vienlaikus samazinot gan izejvielu patēriņu un atkritumu apjomu, gan arī ietekmi uz vidi. Piemēram, nodrošina atkritumu šķirošanas konteinerus, neizmanto plastmasas iepakojumu ēdieniem un dzērieniem, pēc iespējas mazāk drukā informatīvos materiālus un norādes, tā vietā izmantojot elektroniskos saziņas līdzekļus (piemēram, elektroniskos tablo), neizmanto pirotehniku, īrē tehniku un nepieciešamo aprīkojumu, nevis to iegādājas utt.)</i> Pilnībā neievēro Gandrīz pilnībā neievēro Daļēji neievēro Daļēji ievēro Gandrīz pilnībā ievēro Pilnībā ievēro	3
23	Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija Prasmīga saimniekošana	Vai Jūsu ieskatā pašvaldība aktīvi iesaistās aprites ekonomikas veidošanā un sniedz tai nepieciešamo atbalstu zemāk minētajos virzienos? <i>Lūdzu novērtējiet to skalā no 0 līdz 5, kur "0" nozīmē, ka Jūsu pašvaldība neveic nekādas darbības šajā jomā, bet "5" - pašvaldība proaktīvi un pilnībā veic darbības šajā jomā!</i> Investīciju piesaiste (ES fondi, reģionālais atbalsts, granti) Iedzīvotāju piesaiste un noturēšana savai teritorijai	4

			Industriālā simbioze (parku potenciāls) Granti zaļajām idejām	
24		Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija Prasmīga saimniekošana	Vai ir kādas citas aktivitātes, kuras jūsu pašvaldība veic, lai veidotu aprites ekonomiku un sniegtu tai nepieciešamo atbalstu?	0
25		Prasmīga saimniekošana	Lūdzu norādiet, kam, Jūsaprāt, tiek dota priekšroka, kad Jūsu pašvaldībā tiek plānoti autoceli un satiksme! <i>Sarindojiēt lūdzu zemāk minētos pārvietošanās veidus, visaugstāk novietojot to, kuram pašvaldība šobrīd dod vislielāko priekšroku, bet viszemāk - tam, kuram tiek piešķirta viszemākā prioritāte!</i> Vieglās automašīnas ar iekšdedzes (benzīns, dīzelis, gāze) dzinēju vai hibrīda dzinēju Elektroauto Sabiedriskais transports Gājēji Velosipēdisti Smagais transports ar iekšdedzes (benzīns, dīzelis, gāze) dzinēju vai hibrīda dzinēju	0
26		Prasmīga saimniekošana	Cik lielā mērā Jūsu pašvaldība iesaistās klimata pārmaiņu problēmu risināšanā? Vispār neiesaistās Pilnībā nepietiekami neiesaistās Drīzāk nepietiekami neiesaistās Drīzāk pietiekami iesaistās Pilnībā pietiekami iesaistās Iesaistās vislielākajā mērā	2
27		Prasmīga saimniekošana	Kad, Jūsu skatījumā Jūsu pašvaldības saimniekošana sasniegs klimatneitralitāti? <i>Klimatneitrāla saimniekošana ir tāda, kura rada "nulles" ietekmi uz klimata sistēmu un ekonomiskā izaugsme ir atsaistīta no resursu patēriņa.</i> Tā jau šobrīd ir klimatneitrāla Līdz 2030. gadam Līdz 2040. gadam Līdz 2050. gadam Līdz 2060. gadam Vēlāk nekā 2060. gadā Nezinu/Grūti pateikt	2
28		Prasmīga saimniekošana Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija Resursu pārvaldība Sabiedrības iesaiste	Noslēgumā aicinām novērtēt, cik lielā mērā Jūsu skatījumā Jūsu pašvaldība šobrīd ir sasniegusi aprites ekonomikas principus savā saimniekošanā! Pilnībā necik Gandrīz nemaz Drīzāk nemaz Drīzāk pilnībā Gandrīz pilnībā Pilnībā	1
29			Ja neiebilstat, mēs labprāt sazinātos ar Jums, ja mums radīsies precizējoši jautājumi. Tadā gadījumā lūdzu norādiet savu kontaktinformāciju!	0

2. pielikums. Iedzīvotāju aptaujas anketa: aprītīguma pazīmes un jautājumu būtiskums

Kategorija	Jautājums	Būtiskums (0-5)																																																
Ievads	Sveicināti! Aicinām piedalīties iedzīvotāju aptaujā par Latvijas pašvaldību saimniekošanas paradumiem. Aptaujas rezultāti tiks izmantoti Latvijas Aprites ekonomikas indeksa aprēķināšanai. Šis zinātniski pamatotais indekss palīdzēs pašvaldībām redzēt aktuālo situāciju aprites ekonomikas jomā un izvērtēt, kas ir jāuzlabo kopējai Latvijas iedzīvotāju labklājībai un labbūtībai. Latvijas aprites ekonomikas indeksu izstrādā pētnieki Dr. oec. Dzintra Atstāja un Dr. sc. soc. Andris Saulītis. Daļība aptaujā ir pilnīgi brīvprātīga, un Jūs jebkurā laikā varat atteikties no tās. Jūsu atbildes tiek pilnībā anonimizētas, ievērojot konfidencialitāti un atbilstību Vienotās Datu aizsardzības regulas (VDAR) un Privātuma politikai, ko esat iepriekš akceptējis/-usi. Pētījumu atbalsta Latvijas Pašvaldību savienība un to finansē AS “CleanR Grupa”.	N/A																																																
Resursu pārvaldība	Q1. Cik lielā mērā, Jūsaprāt, <u>[administratīvās teritorijas nosaukums]</u> pašvaldība savā ikdienā taupa šādus resursus <i>Novērtējiet, lūdzu, to skalā no nulles līdz pieci, kur "0" nozīmē, ka netiek taupīts vispār, bet "5" – tiek ļoti intensīvi taupīts!</i> <table><tr><th></th><th>0 – Netiek taupīts vispār</th><th>1</th><th>2</th><th>3</th><th>4</th><th>5 – Tiek ļoti intensīvi taupīts</th><th>Grūti pateikt/ Nezinu</th></tr><tr><td>Elektroenerģija</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Siltumenerģija</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Materiāli (piem., kancelejas preces, iekārtas)</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Ūdens</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Transporta fosilā degviela (benzīns, dīzelis, gāze)</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>		0 – Netiek taupīts vispār	1	2	3	4	5 – Tiek ļoti intensīvi taupīts	Grūti pateikt/ Nezinu	Elektroenerģija								Siltumenerģija								Materiāli (piem., kancelejas preces, iekārtas)								Ūdens								Transporta fosilā degviela (benzīns, dīzelis, gāze)								3
	0 – Netiek taupīts vispār	1	2	3	4	5 – Tiek ļoti intensīvi taupīts	Grūti pateikt/ Nezinu																																											
Elektroenerģija																																																		
Siltumenerģija																																																		
Materiāli (piem., kancelejas preces, iekārtas)																																																		
Ūdens																																																		
Transporta fosilā degviela (benzīns, dīzelis, gāze)																																																		
Resursu pārvaldība	Q2. Cik lielā mērā Jūs pats/-i savā ikdienā taupāt šādus resursus? <i>Novērtējiet, lūdzu, to skalā no nulles līdz pieci, kur "0" nozīmē, ka netaupāt vispār, bet "5" – ļoti intensīvi taupāt!</i> <table><tr><th></th><th>0 – Netaupu vispār</th><th>1</th><th>2</th><th>3</th><th>4</th><th>5 – Ļoti intensīvi taupu</th><th>Grūti pateikt/ Nezinu</th></tr><tr><td>Elektroenerģija</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Siltumenerģija</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Materiāli (piem., kancelejas preces, iekārtas)</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Ūdens</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Transporta fosilā degviela (benzīns, dīzelis, gāze)</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>		0 – Netaupu vispār	1	2	3	4	5 – Ļoti intensīvi taupu	Grūti pateikt/ Nezinu	Elektroenerģija								Siltumenerģija								Materiāli (piem., kancelejas preces, iekārtas)								Ūdens								Transporta fosilā degviela (benzīns, dīzelis, gāze)								3
	0 – Netaupu vispār	1	2	3	4	5 – Ļoti intensīvi taupu	Grūti pateikt/ Nezinu																																											
Elektroenerģija																																																		
Siltumenerģija																																																		
Materiāli (piem., kancelejas preces, iekārtas)																																																		
Ūdens																																																		
Transporta fosilā degviela (benzīns, dīzelis, gāze)																																																		
Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija Resursu pārvaldība	Q3. Cik lielā mērā, Jūsaprāt, <u>[administratīvās teritorijas nosaukums]</u> pašvaldība savā ikdienā ir ieviesusi šādus saimniekošanas principus? <i>Lūdzu, novērtējiet to skalā no 0 “Netiek praktizēta vispār” līdz 5 “Tiek praktizēta pilnībā”!</i>	5																																																

		0 – Netiek praktizēta vispār	1	2	3	4	5 – Tiek praktizēta pilnībā	Nezinu/ Grūti pateikt	
	Izmanto viedās tehnoloģijas (piemēram, automātiskie kustību sensori apgaismojumam, apkures regulējums utt.)								
	Šķiro atkritumus								
	Samazina atkritumus								
	Izmanto atjaunojamo enerģiju (tajā skaitā ražo savu enerģiju, izmantojot saules paneļus utt.)								
	Nodrošina digitālu dokumentu apriti un e-paraksta lietošanu saziņā ar iedzīvotājiem (piemēram, iesniegumu pieņemšana, izziņu izsniegšana, lēmumu paziņošana elektroniski, nevis pa pastu u.tml.)								
	Nodrošina digitālu lietvedību (piemēram, elektroniski darba līgumi un atskaites ar pašvaldības darbiniekiem, elektroniski rīkojumi un saskaņojumi u.tml.)								
	Renovē un būvē ēkas tā, lai pēc iespējas vairāk ietaupītu siltumenerģiju								
Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Q4. Cik lielā mērā Jūs pats/-i savā ikdienā praktizējat šādus saimniekošanas principus? <i>Lūdzu, novērtējiet to skalā no 0 "Nepraktizēju vispār" līdz 5 "Praktizēju pilnībā"!</i>								
Resursu pārvaldība		0 – Nepraktizēju vispār	1	2	3	4	5 – Praktizēju pilnībā	Nezinu/ Grūti pateikt	
	Izmantoju viedās tehnoloģijas (piemēram, automātiskie kustību sensori apgaismojumam, apkures regulējums utt.)								
	Šķiroju atkritumus								
	Samazinu atkritumus								
	Izmantoju atjaunojamo enerģiju (tajā skaitā ražo savu enerģiju, izmantojot saules paneļus utt.)								
	Izmantoju e-parakstu								
	Renovēju un būvēju ēkas tā, lai pēc iespējas vairāk ietaupītu siltumenerģiju								
Resursu pārvaldība	Q5. Cik lielā mērā, Jūsprāt, [administratīvās teritorijas nosaukums] pašvaldība savā ikdienā lieto preces un pakalpojumus zemāk minētajos veidos? <i>Novērtējiet, lūdzu, to skalā no nulles līdz pieci, kur "0" nozīmē, ka netiek praktizēta vispār, bet "5" – tiek praktizēta pilnībā!</i>								

5

5

[illegible]

Resursu pārvaldība		0 – Pilnībā nav pieejami	1	2	3	4	5 – Pilnībā ir pieejami	Nezinu/ Grūti pateikt	
	Šķiroto atkritumu konteineri								
	Dzērienu iepakojuma taras depozīta punkti								
	Specifisku atkritumu savākšanas punkti (piemēram, vecas baterijas vai apģērbs)								
	Lielgabarīta atkritumu savākšanas punkti (piemēram, ledusskapis, dīvānu vai būvniecības atkritumi)								
	Elektropreču remonts								
	Apģērbu, velosipēdu un citu ne-elektronikas preču remonts								
	Lietoto preču veikali (apģērbi, mēbeles, antikvariāti utt.)								
	Krāmu tirdziņi								
	Mājažotāju un amatnieku tirdziņi								
	Brīvā laika un hobijs preču noma (velosipēdi, laivas, slēpes u.c.)								
	Elektroauto uzlādes vietas								
	Ātrgaitas internets								
	Brīvpieejas uzlādes vietas (mobilajiem telefoniem u.c.)								
	Mantu glabātuves								
	Dzeramā ūdens uzpildes vietas								
Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija Resursu pārvaldība	Q8. Cik bieži Jūs pats/-i izmantojat šādus pakalpojumus, tai skaitā arī ārpus sava novada teritorijas Lūdzu, novērtējiet to skalā no 0 līdz 5, kur "0" nozīmē, ka tos vispār neizmantojat, bet "5" nozīmē, ka tos ļoti bieži izmantojat!								5
		0 – Vispār nekad neizmantoju	1	2	3	4	5 – Ļoti bieži izmantoju	Nezinu/ Grūti pateikt	
	Šķiroto atkritumu konteineri								
	Dzērienu iepakojuma taras depozīta nodošana								

	Specifisku atkritumu nodošana (piemēram, vecas baterijas vai apģērbs)									
	Lielgabarīta atkritumu nodošana (piemēram, ledusskapis, dīvānu vai būvniecības atkritumi)									
	Elektropreču remonts									
	Apģērbu, velosipēdu un citu ne-elektronikas preču remonts									
	Lietoto preču veikali (apģērbi, mēbeles, antikvariāti utt.)									
	Krāmu tirdziņi									
	Mājažotāju un amatnieku tirdziņi									
	Brīvā laika un hobbija preču noma (velosipēdi, laivas, slēpes u.c.)									
	Elektroauto uzlādes vietas									
	Ātrgaitas internets									
	Brīvpieejas uzlādes vietas (mobilajiem telefoniem u.c.)									
	Mantu glabātuves									
	Dzeramā ūdens uzpildes vietas									
Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Q9. Cik lielā mērā Jums [administratīvās teritorijas nosaukums] teritorijā ir pieejami šādi koplietošanas pakalpojumi? <i>Lūdzu, novērtējiet to skalā no 0 līdz 5, kur "0" nozīmē, ka tie vispār nav pieejami, bet "5" nozīmē, ka tie ir ļoti plaši pieejami!</i>									
		0 – Vispār nav pieejami	1	2	3	4	5 – Ļoti plaši pieejami	Nezinu/ Grūti pateikt	5	
	Koplietojamas biroja jeb kopstrādes telpas, kur iespējams veikt attālinātu strādāšanu (tai skaitā bibliotēkas lasītavas, ja tajās ir atļauta un iespējama attālinātā strādāšana)									
	Koplietojamās automašīnas									
	Koplietojamie (elektro)velosipēdi									
	Koplietojamie skrejriteņi									
	Koplietojamās sadzīves tehnikas telpas (veļasmazgāšanas u.c.)									

	Publiski pieejams sporta inventārs un vingrošanai pielāgoti laukumi ārtelpās									
	Sabiedriskais transports									
Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Q10. Cik bieži Jūs izmantojat šādus koplietošanas pakalpojumus, tai skaitā arī ārpus sava novada teritorijas? <i>Lūdzu, novērtējiet to skalā no 0 līdz 5, kur "0" nozīmē, ka tos vispār neizmantojat, bet "5" nozīmē, ka tos ļoti bieži izmantojat!</i>									
		0 – Vispār nekad neizmantoju	1	2	3	4	5 – Ļoti bieži izmantoju	Nezinu/Grūti pateikt		
	Koplietojamās biroja jeb kopstrādes telpas, kur iespējams veikt attālinātu strādāšanu (tai skaitā bibliotēkas lasītavas, ja tajās ir atļauta un iespējama attālinātā strādāšana)								5	
	Koplietojamās automašīnas									
	Koplietojamie (elektro)velosipēdi									
	Koplietojamie skrejriteņi									
	Koplietojamās sadzīves tehnikas telpas (veļasmazgāšanas u.c.)									
	Publiski pieejams sporta inventārs un vingrošanai pielāgoti laukumi ārtelpās									
	Sabiedriskais transports									
Prasmīga saimniekošana	Q11. Vai Jūs zināt par [administratīvās teritorijas nosaukums] pašvaldības plānotajām darbībām tuvāko gadu laikā, kā pāriet uz aprites ekonomiku? ☐ Šāda plāna manai pašvaldībai nav un nav paredzēts tādu izstrādāt ☐ Šāda plāna manai pašvaldībai nav, bet par to tiek diskutēts ☐ Šāds plāns šobrīd tiek izstrādāts manai pašvaldībai ☐ Pašvaldība ir izstrādājusi šādu plānu, bet tas vēl nav apstiprināts ☐ Pašvaldība ir apstiprinājusi šādu plānu, bet vēl nav sākusi tā ieviešanu ☐ Pašvaldība ir apstiprinājusi šādu plānu un aktīvi to ievieš ☐ Nezinu/Grūti pateikt									4
Sabiedrības iesaiste	Q12. Cik lielā mērā Jūs esat informēts/-a par [administratīvās teritorijas nosaukums] pašvaldības plānotajām darbībām saistībā ar aprites ekonomikas principu ieviešanu novadā? ☐ Pilnībā neko nezinu ☐ Gandrīz neko nezinu ☐ Drīzāk neko nezinu ☐ Drīzāk esmu informēts/-a ☐ Esmu gandrīz pilnībā informēts/-a ☐ Esmu pilnībā informēts									3
N/A	Q13. Kuras no zemāk minētajām darbībām attiecas uz Jums? ☐ Iegādājoties jaunu automašīnu, degvielas patēriņam ir liela nozīme lēmumā par tās iegādi									N/A

	☐ Es dodu priekšroku jaunākai automašīnai, kurai ir zemāks degvielas patēriņš, nevis vecākai ar augstāku degvielas patēriņu, kuras iegādes cena ir lētāka ☐ Esmu iegādājies/-usies vai vēlētos iegādāties elektroauto kaut gan tā cena ir augstāka par automašīnām ar iekšdedzes vai hibrīda dzinējiem ☐ Regulāri izmantoju videi draudzīgas alternatīvas privātās automašīnas izmantošanai, piemēram, iešana ar kājām, braukšana ar riteni, sabiedriskā un koplietošanas transporta izmantošana ☐ Esmu pārgājis/-usi uz elektroenerģijas piegādātāju, kas piedāvā lielāku enerģijas īpatsvaru no atjaunojamajiem resursiem nekā iepriekšējais piegādātājs ☐ Es pievērsu uzmanību ekoloģiskās pēdas nospiedumam pārtikas pirkumos un dažreiz attiecīgi pielāgoju savus iepirkšanās paradumus, lai pēdas nospiedums būtu zemāks ☐ Es pievērsu uzmanību ekoloģiskās pēdas nospiedumam, kad plānoju savas brīvdienas un citus liela attāluma ceļojumus un dažreiz attiecīgi pielāgoju savus ceļošanas plānus, lai pēdas nospiedums būtu zemāks ☐ Es iegādājos un ēdu mazāk gaļu ☐ Es iegādājos un ēdu biežāk organiski audzētus produktus ☐ Es cenšos samazināt nepārstrādājamu materiālu izmantošanu (piem., plastmasas maisījumus) ☐ Neviena no šīm	
Resursu pārvaldība	Q14. Vai [administratīvās teritorijas nosaukums] pašvaldības rīkotajos publiskajos pasākumos (kultūras, sporta u.c. pasākumi) tiek ievēroti aprītes ekonomikas saimniekošanas principi? <i>Tie ir tādi pasākumi, kuri ir vērsti pret produktu, materiālu un resursu vērtības noturēšanu ekonomikā pēc iespējas ilgāk, vienlaikus samazinot gan izejvielu patēriņu un atkritumu apjomu, gan arī ietekmi uz vidi. Piemēram, nodrošina atkritumu šķirošanas konteinerus, neizmanto plastmasas iepakojumu ēdieniem un dzērieniem, pēc iespējas mazāk drukā informatīvos materiālus un norādes, tā vietā izmantojot elektroniskos saziņas līdzekļus (piemēram, elektroniskos tablo), neizmanto pirotehniku, īrē tehniku un nepieciešamo aprīkojumu, nevis to iegādājas utt.)</i> ☐ Pilnībā neievēro ☐ Gandrīz pilnībā neievēro ☐ Daļēji neievēro ☐ Daļēji ievēro ☐ Gandrīz pilnībā ievēro ☐ Pilnībā ievēro ☐ Nezinu/Grūti pateikt	3
Prasmīga saimniekošana	Q15. Lūdzu, norādiet, kam, Jūsaprāt, tiek dota priekšroka, kad [administratīvās teritorijas nosaukums] pašvaldība plāno autoceļus un satiksmi! 1. Sarindojiet lūdzu zemāk minētos pārvietošanās veidus, pirmo atzīmējot to, kuram pašvaldība šobrīd dod vislielāko priekšroku, bet pēdējo - tam, kuram tiek piešķirta viszemākā prioritāte! ☐ Viegļās automašīnas ar iekšdedzes (benzīns, dīzelis, gāze) dzinēju vai hibrīda dzinēju ☐ Elektroauto ☐ Sabiedriskais transports ☐ Gājēji ☐ Velosipēdisti ☐ Smagais transports ar iekšdedzes (benzīns, dīzelis, gāze) dzinēju vai hibrīda dzinēju	0
Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija	Q16. Cik lielā mērā [administratīvās teritorijas nosaukums] pašvaldība rūpējas par iedzīvotāju piesaisti un noturēšanu savai teritorijai?	4

Prasmīga saimniekošana	Lūdzu, novērtējiet to skalā no 0 līdz 5, kur "0" nozīmē, ka Jūsu pašvaldība neveic nekādas darbības šajā jomā, bet "5" - pašvaldība proaktīvi un pilnībā veic darbības šajā jomā! <table border="1" data-bbox="296 286 1319 450"> <tr> <td data-bbox="296 286 603 450">0 – Pašvaldība neveic nekādas darbības šajā jomā</td><td data-bbox="603 286 671 450">1</td><td data-bbox="671 286 767 450">2</td><td data-bbox="767 286 863 450">3</td><td data-bbox="863 286 959 450">4</td><td data-bbox="959 286 1190 450">5 – Pašvaldība proaktīvi un pilnībā veic darbības šajā jomā</td><td data-bbox="1190 286 1319 450">Nezinu/ Grūti pateikt</td></tr> </table>	0 – Pašvaldība neveic nekādas darbības šajā jomā	1	2	3	4	5 – Pašvaldība proaktīvi un pilnībā veic darbības šajā jomā	Nezinu/ Grūti pateikt	
0 – Pašvaldība neveic nekādas darbības šajā jomā	1	2	3	4	5 – Pašvaldība proaktīvi un pilnībā veic darbības šajā jomā	Nezinu/ Grūti pateikt			
Prasmīga saimniekošana	Q17. Cik lielā mērā, Jūsaprāt, [administratīvās teritorijas nosaukums] pašvaldība iesaistās klimata pārmaiņu problēmu risināšanā? ☐ Vispār neiesaistās ☐ Pilnībā nepietiekami neiesaistās ☐ Drīzāk nepietiekami neiesaistās ☐ Drīzāk pietiekami iesaistās ☐ Pilnībā pietiekami iesaistās ☐ Iesaistās vislielākajā mērā ☐ Nezinu/Grūti pateikt	2							
Prasmīga saimniekošana	Q18. Kad, Jūsaprāt, [administratīvās teritorijas nosaukums] pašvaldības saimniekošana sasniegs klimatneitralitāti? <i>Klimatneitrāla saimniekošana ir tāda, kura rada "nulles" ietekmi uz klimata sistēmu un ekonomiskā izaugsme ir atsaistīta no resursu patēriņa</i> [Uzdod tikai gadījumā, ja Q19 neizvēlas atbildi "Pilnībā"] ☐ Tā jau šobrīd ir klimatneitrāla ☐ Līdz 2030. gadam ☐ Līdz 2040. gadam ☐ Līdz 2050. gadam ☐ Līdz 2060. gadam ☐ Vēlāk nekā 2060. gadā ☐ Nezinu/Grūti pateikt	2							
Prasmīga saimniekošana Ekonomikas / uzņēmējdarbības transformācija Resursu pārvaldība Sabiedrības iesaiste	Q19. Cik lielā mērā Jūsu skatījumā [administratīvās teritorijas nosaukums] pašvaldība šobrīd ir sasniegusi aprites ekonomikas principus savā saimniekošanā! <i>Klimatneitrāla saimniekošana ir tāda, kura rada "nulles" ietekmi uz klimata sistēmu un ekonomiskā izaugsme ir atsaistīta no resursu patēriņa</i> ☐ Pilnībā necik ☐ Gandrīz nemaz ☐ Drīzāk nemaz ☐ Drīzāk pilnībā ☐ Gandrīz pilnībā ☐ Pilnībā	1							
N/A	Q20. Vai Jums ir īpašums vai otra dzīvesvieta ārpus [administratīvās teritorijas nosaukums] pašvaldības, kurā Jūs kopumā gada laikā uzturaties vismaz trīs mēnešus? ☐ Jā ☐ Nē	N/A							
N/A	Q21. Kurā pašvaldībā Jums ir īpašums vai otra dzīvesvieta?	N/A							
N/A	Q22. Vai Jūs vēlētos aizpildīt anketu arī par [Q21 atbilde] pašvaldību? Anketa ir saīsināta, un tās aizpildīšana neaizņems vairāk par 5 minūtēm, tāpat Jums tiks piešķirtas papildu 5 monētas. [Tikai gadījumā, ja Q20 atbild "Jā"] ☐ Jā → Atkārto jautājumus Q1, Q3, Q5, Q7, Q9, Q11, Q12, Q14-Q19 ☐ Nē	N/A							

3. pielikums. Rekomendācijas snieguma uzlabošanai

Aptaujas jautājums	Turpmākās rekomendācijas snieguma uzlabošanai
2.Cik lielā mērā, Jūsaprāt, pašvaldība savā ikdienā taupa šādus resursus? <i>Novērtējiet lūdzu to skalā no nulles līdz pieci, kur "0" nozīmē, ka netiek taupīts vispār, bet "5" – tiek ļoti intensīvi taupīts!</i> - Elektroenerģija - Siltumenerģija - Materiāli (piem., kancelejas preces, iekārtas) - Ūdens - Transporta fosilā degviela (benzīns, dīzelis, gāze)	• Ieviest viedos ūdens skaitītājus, lai uzraudzītu ūdens patēriņu • Veicināt atjaunojamo vai dabai draudzīgo enerģijas avotu izmantošanu elektroenerģijas, siltumenerģijas un transporta degvielas izmantošanā • Pārstrādātu materiālu izmantošana parku un ielu mēbeļu izgatavošanā (soliņi, vides elementi u.c.) • Ieviest zaļo infrastruktūru urbānajā vidē (piem., lietus dārzi, lietus ūdeņu savākšana u.c.) • Veicināt elektriskās vai citu ar AER darbināmu būvniecības iekārtu/aprīkojuma izmantošanu publiskajos būvdarbos (lai samazinātu fosilās degvielas patēriņu) • Ieviest LED apgaismojumu uz ceļiem un publiskajā teritorijā, lai taupītu enerģiju / ar saules enerģiju darbināmi gaismekļi • Energoefektīvu sistēmu uzstādīšana skolās (ūdens, apkure, apgaismojums) • Veicināt bezatkritumu ēdināšanas programmas • Samazināt vienreizlietojamās plastmasas preču patēriņu • Veicināt elektrisko transportlīdzekļu izmantošanu sabiedriskās kārtības auto parkos • Atbalstīt atjaunojamās enerģijas integrēšanu jaunajos projektos • Uzlabojiet ēku izolāciju un energoefektivitāti, lai samazinātu siltuma zudumus. • Organizējiet resursu koplietošanas platformu pašvaldības iestādēm: Izveidojiet platformu, kurā iestādes var apmainīties ar nevajadzīgām iekārtām, mēbelēm vai materiāliem, nevis iegādāties jaunus. • Ieviesiet ūdens atkārtotas izmantošanas sistēmas • Organizējiet “kopā braukšanas” programmas pašvaldības darbiniekiem

4. Cik lielā mērā, Jūsaprāt, pašvaldība savā ikdienā ir ieviesusi šādus saimniekošanas principus?

Novērtējiet lūdzu to skalā no nulles līdz pieci, kur "0" nozīmē, ka netiek praktizēta vispār, bet "5" – tiek praktizēta pilnībā!

- Izmanto viedās tehnoloģijas (piemēram, automātiskie kustību sensori apgaismojumam, apkures regulējums utt.)
- Šķiro atkritumus
- Apgūst investīcijas aprites ekonomikas veicināšanai
- Īsteno sadarbības projektus pētniecībai un inovācijām aprites ekonomikā
- Samazina atkritumus
- Izmanto atjaunojamo enerģiju (tajā skaitā ražo savu enerģiju, izmantojot saules paneļus utt.)
- Nodrošina digitālu dokumentu apriti un e-paraksta lietošanu saziņā ar iedzīvotājiem (piemēram, iesniegumu pieņemšana, izziņu izsniegšana, lēmumu paziņošana elektroniski, nevis pa pastu u.tml.)
- Nodrošina digitālu lietvedību (piemēram, elektroniski darba līgumi un atskaites ar pašvaldības darbiniekiem, elektroniski rīkojumi un saskaņojumi u.tml.)
- Renovē un būvē ēkas tā, lai pēc iespējas vairāk ietaupītu siltumenerģiju

Jautājumā uzskaitītās rīcības ļaus noteikt pašvaldības prioritātes un iniciatīvas šo pasākumu ieviešanai. Iesaistot ieinteresētās puses, piedāvājam iedvesmoties un izvērtēt citu pašvaldību pieredzi:

- Izmantot notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, lai atgūtu enerģiju un barības vielas
- Veicināt saimniecības ūdeņu (*greywater*) sistēmu izmantošanu dzīvojamajos rajonos
- Ieviest stimulus iedzīvotājiem samazināt ūdens patēriņu pašvaldības iestādēs (izglītības un kultūras iestādēs, slimnīcās u.c.)
- Izveidot kopienas (vai komunālo) kompostēšanas programmas organiskajiem atkritumiem
- Izstrādāt sabiedrības informēšanas kampaņas par atkritumu šķirošanu, t.sk. sacensības starp apkaimēm/pagastiem ar balvām
- Attīstīt decentralizētus šķirojamo atkritumu savākšanas punktus (jo īpaši lielgabarīta, tekstila u.c. atkritumiem, lai samazinātu attālumu, kas jāmēro iedzīvotājam, lai šķīrotu atkritumus)
- Veicināt nepārstrādājamo atkritumu reģenerāciju (*waste-to-energy*)
- Projektēt ceļus tā, lai tie būtu izturīgāki un tiem būtu nepieciešama mazāka apkope
- Bioloģiski noārdāmo produktu izmantošanas veicināšana
- Ieviest LED apgaismojumu uz ceļiem un publiskajā teritorijā, lai taupītu enerģiju / ar saules enerģiju darbināmi gaismekļi
- Energoefektīvu sistēmu uzstādīšana pašvaldībai piederošajās medicīnas iestādēs (ūdens, apkure, apgaismojums)
- Energoefektīvu sistēmu uzstādīšana pašvaldībai piederošajās sporta iestādēs (ūdens, apkure, apgaismojums)
- Veicināt ilgtspējīgu materiālu izmantošanu mājokļu būvniecībā
- Atbalstīt esošo mājokļu energoefektīvu atjaunošanu
- Veicināt videi draudzīgu un ilgtspējīgu produktu un materiālu izmantošanu aprūpes iestādēs

	• Izveidot inovāciju platformu: Izveidot platformu, kurā uzņēmēji, zinātnieki un pašvaldības var sadarboties un dalīties idejās, lai risinātu problēmas saistībā ar aprites ekonomiku. • Attīstīt atkārtotas izmantošanas centrus: Izveidot centrus vai platformas, kur iedzīvotāji var ziedot vai pārdot lietotas preces, mēbeles un citas lietas, tādējādi samazinot atkritumu daudzumu.
6. Cik lielā mērā, Jūsaprāt, pašvaldība savā ikdienā lieto preces un pakalpojumus zemāk minētajos veidos? <i>Novērtējiet, lūdzu, to skalā no nulles līdz pieci, kur "0" nozīmē, ka netiek praktizēta vispār, bet "5" – tiek praktizēta pilnībā!</i> - Nomā, nevis pērk materiālās vērtības (transportu, datorus, mēbeles, automašīnas utt.) - Dod priekšroku lietotām precēm, nevis jaunām - Labo un atjauno salūzušu tehniku, transportu un mēbeles, nevis pērk vietā jaunu - Mēbeļu, transporta, telpu, preču un inventāra remonts notiek ārpuskalpojumā, nevis to veic paši (piem., pašvaldības saimniecības pārvalde)	Jautājumā uzskaitītās rīcības ļaus noteikt pašvaldības prioritātes un iniciatīvas uzskaitīto pasākumu ieviešanai. Iesaistot ieinteresētās puses, piedāvājam iedvesmoties un izvērtēt citu pašvaldību pieredzi: • Veicināt elektriskās vai citu ar AER darbināmu būvniecības iekārtu/aprīkojuma izmantošanu publiskajos būvdarbos (lai samazinātu fosilās degvielas patēriņu) • Veicināt koplietošanas un sabiedriskā transporta izmantošanu, lai samazinātu ceļu nodilumu • Veicināt skolas piederumu atkārtotu izmantošanu, organizējot ziedojumus • Attīstīt skolas aprīkojuma remontdarbnīcas (skolas somas, sporta inventārs, tautastērpi u.c.) • Atbalstīt vietējās un bioloģiskās pārtikas programmas ārstniecības iestādēs (attiecināms tikai tur, kur ir medicīnas iestādes ar ēdināšanu) • Atbalstīt vietējās un bioloģiskās pārtikas izmantošanu sporta pasākumu ēdināšanā • Attīstīt remontdarbnīcas / prakses jauniešiem (kur tie var apgūt arodu, saņemt naudu un iemācīties labot un pārstrādāt) • Veicināt velo un auto koplietošanas iniciatīvas • Ilgtspējīgu materiālu izmantošana publisko ārtelpu un iekštelpu dizainā • Atbalstīt energoefektīvu ierīču iegādi māsaimniecībām ar zemiem ienākumiem • Veicināt esošu ēku adaptīvu atkārtotu izmantošanu
8. Cik lielā mērā Jūsu pašvaldība nodrošina, sniedz atbalstu šādiem pasākumiem un uzņēmējdarbības veidiem? <i>Pašvaldība būtiski ierobežo vai ir aizliegusi to darbību savā teritorijā - Pašvaldība</i>	Respektējot katras pašvaldības unikalitāti, iepazīstinām ar populārākajiem pasākumiem, ko varētu īstenot, papildus jau jautājumā ietvertajiem: • Atbalstīt sadzīves priekšmetu labošanas punktus (darbnīcas, kafejnīcas u.c.)

<i>nesniedz nekādu atbalstu, bet arī būtiski neierobežo - Pašvaldība sniedz minimālu atbalstu - Pašvaldība sniedz daļēju atbalstu - Pašvaldība sniedz būtisku atbalstu - Pašvaldība pati piedāvā šādus pakalpojumus vai ir līdzīpašnieks šādā uzņēmumā</i> - Elektropreču remonts - Apģērbi, velosipēdu un citu ne-elektronikas preču remonts - Lietoto preču veikali (apģērbi, mēbeles, antikvariāti utt.) - Krāmu tirdziņi - Mājražotāju un amatnieku tirdziņi - Brīvā laika un hobbija preču noma (velosipēdi, laivas, slēpes u.c.) - Elektroauto uzlādes vietas - Interneta pakalpojumi un interneta infrastruktūras izveidošana un uzturēšana - Brīvpieejas uzlādes vietas (mobilajiem telefoniem u.c.) - Mantu glabātuves - Dzeramā ūdens uzpildes vietas	• Īstenot otrreizējās pārstrādes / labošanas programmas sociālo dienestu iestādēs • Izveidot brīvpieejas uzlādes stacijas sabiedriskajās vietās: Uzstādīt uzlādes punktus, kas darbojas ar saules enerģiju vai citiem atjaunojamiem resursiem, parkos, sabiedriskajos centros un transporta mezglos. • Uzstādīt dzeramā ūdens uzpildes stacijas sabiedriskajās vietās: Nodrošināt bezmaksas dzeramā ūdens uzpildes vietas parkos, sabiedriskos centros un pie sporta laukumiem, lai veicinātu plastmasas pudeļu lietošanas samazināšanu.
12. Cik bieži pašvaldība pēdējā pusgadā laikā ir organizējusi informatīvas aktivitātes par aprites ekonomiku šādām mērķauditorijām? <i>Nekad - Ļoti reti - Reti - Diezgan bieži - Bieži - Ļoti bieži</i> - Pašvaldības centrālās administrācijas darbiniekiem - Pašvaldības dibināto iestāžu un kapitālsabiedrību darbiniekiem - Pašvaldības teritorijā esošajiem uzņēmumiem - Pašvaldības iedzīvotājiem	Sabiedrības iesaistei ir būtiska loma pašvaldības ilgtermiņa attīstības plānošanā. Būtiski ir atrast labāko veidu, kā uzrunāt un sasniegt iedzīvotājus, vietējās kopienas, dažādos grupējumus un uzņēmējus, lai ieinteresētu pašvaldības darbā, saņemtu atgriezenisko saiti par plānotajām iniciatīvām. Jautājumā uzskaitītas konkrētas mērķauditorijas, kas ļauj plānot tālāko sadarbību. Piedāvājam iedvesmoties un izvērtēt citu pašvaldību pieredzi par aktuālu tematiku informatīvām sanāksmēm, darba grupām un aktivitātēm noteiktās aprites ekonomikas jomās, lai veicinātu aprites ekonomiku: • Veicināt ilgtspējīgu materiālu izmantošanu mājokļu būvniecībā • Atbalstīt esošo mājokļu energoefektīvu atjaunošanu • Veicināt atjaunojamās enerģijas izmantošanu mājokļos • Veicināt otrreizēji pārstrādātu materiālu izmantošanu mājokļu būvniecībā

	• Veicināt kopienas otrreizējas pārstrādes programmas (<i>community-based recycling programs</i>) dzīvojamo māju rajonos • Atbalstīt koplietošanas telpu attīstību, lai samazinātu resursu patēriņu (piem., veļas mazgātavas; te vēl piemēri jāpameklē) • Atbalstīt pārstrādāto materiālu izmantošanu uzņēmējdarbībā (visticamāk caur kontaktu tīkliem) • Piedāvāt stimulus uzņēmumiem, kas samazina SEG emisijas (piem., NĪN atlaides) • Izveidot iekšējo komunikācijas platformu: - Attīstīt digitālu platformu vai ikmēneša informatīvus izdevumus, kuros sniegt aktuālo informāciju par aprites ekonomiku, - dalīties ar labākajām praksēm un aktualitātēm nozarē.
13. Cik plaša informācija par Jūsu pašvaldības darbību saistībā ar aprites ekonomiku ir atrodama zemāk minētajos avotos? <i>Nav vispār nekādas informācijas - Nav gandrīz nekādas informācijas - Drīzāk nav nekādas informācijas - Drīzāk ir informācija - Diezgan plaša informācija - Ļoti plaša informācija</i> - Pašvaldības mājas lapa - Pašvaldības informatīvie izdevumi (brošūras, bukleti, elektronisko vēstkopu materiāli, avīze utml.) - Pašvaldības sociālo tīklu profili (Facebook, Instagram utml.) - Informatīvie stendi un plakāti pašvaldības iestādēs - Informatīvie stendi un plakāti ārtelpās pašvaldības teritorijā	Pašvaldība pati izvēlās ērtākos komunikācijas līdzekļus, lai informētu sabiedrību par Aprites ekonomiku <i>mikro makro</i> un <i>mezo</i> līmenī. Piedāvājam iedvesmoties no citu pašvaldību pieredzes un izvērtēt, vai būtu aktuāli informēt attiecīgās mērķauditorijas un veidot informatīvās kampaņas, kuras būtu vērstas uz šādu aprites ekonomikas principu iedzīvināšanu: • Veicināt otrreizēju materiālu izmantošanu privātās būvniecības projektos • Veicināt ilgtspējīgu lauksaimniecības un mežsaimniecības praksi • Izveidot īpašu sadaļu par aprites ekonomiku: ○ Izveidot atsevišķu sadaļu pašvaldības mājas lapā, kurā būtu pieejama informācija par aprites ekonomikas iniciatīvām, projektiem, labās prakses piemēriem. pasākumiem un iespējām iedzīvotājiem iesaistīties. ○ Šajā sadaļā varētu būt arī informatīvi resursi, kā, piemēram, videoklipi, infografikas, “ceļa kartes” un rokasgrāmatas.

15. Lūdzu, novērtējiet cik lielā mērā pašvaldība ir savā darbībā integrējusi ar aprites ekonomiku saistītos aspektus šādās jomās!

Pašvaldība nav un neplāno integrēt aprites ekonomikas principus - Tiek izvērtētas iespējas integrēt aprites ekonomikas principus - Tiek izstrādāti atbilstoši normatīvie akti, kas atbilstu aprites ekonomikai - Notiek saskaņošanas process normatīvajiem aktiem, kas atbilstu aprites ekonomikai - Normatīvie akti, atbilstoši aprites ekonomikai, ir apstiprināti, bet vēl nav piemēroti - Pašvaldība maksimāli integrējusi aprites ekonomikas principus

- Pašvaldības attīstības plānošanas dokumenti
- Teritoriju izmantošanas un apbūves noteikumi
- Atbalsts uzņēmējdarbībai

Zemāk uzskaitītas aktivitātes, kuras iespējams integrēt ar aprites ekonomiku saistītos visu līmeņu plānošanas dokumentos. (uzskaitītas rekomendācijas pasākumiem, ko jau atbalsta un īsteno atsevišķas vai vairākas pašvaldības):

- Veicināt pilsētas dārzkopības iniciatīvas
- Izmantot ilgtspējīgus/pārstrādātus materiālus skolas infrastruktūrā
- Publiskajos pasūtījumos veicināt vietējās izcelsmes produkcijas patēriņu, lai samazinātu transportēšanas apjomu un tās ietekmi uz vidi
- Izmantot vietējo un videi draudzīgu produkciju pašvaldības organizētajos pasākumos
- Atbalstīt kopienas dārzu, lai nodrošinātu pašaudzētus un svaigus produktus
- Atbalstīt kopienas dārzkopības projektus, iesaistot arī aprūpē uzņemtos bērnus
- Atbalstīt aprites ekonomikas biznesa modeļus (piem., NĪN atlaides pēc noteiktiem kritērijiem)
- Veicināt uzņēmumus ieviest energoefektivitātes pasākumus (jautājums, vai te ir vajadzīgs pašvaldības atbalsts, vai konkurence un izmaksu samazināšana nenotiek dabīgā ceļā)
- Veicināt ilgtspējīga tūrisma iniciatīvas (no pašvaldības puses saglabāt dabas un kultūras resursus, izmantot dabīgus materiālus, velo takas u.c.^{18, 19})
- Atbalstīt vietējo pārtikas ražošanu un tās izplatīšanas tīklu (nodrošināt tirdzniecības vietu, izveidot digitālo platformu)
- Piedāvāt apmācību programmas uzņēmumiem par aprites ekonomikas principu ieviešanu uzņēmējdarbībā (atbalsts NVO, sinerģijas punkti)
- Atbalstīt pārstrādāto materiālu izmantošanu uzņēmējdarbībā (visticamāk, caur kontaktu tīkliem)

¹⁸ unwto.org

¹⁹ https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/tourism/eu-funding-and-businesses/funded-projects/sustainable_en, GlobalSustainableTourismCouncil

	• Noteikt prioritāti degradēto teritoriju attīstībai (lielāks NĪN to īpašniekiem, izsoles, gudra ES fondu naudas izmantošana) • Veicināt ilgtspējīgu pilsētplānošanas praksi • Attīstīt zaļās zonas un urbānos mežus, piem. Meža dārzus bijušo ģimenes dārziņu teritorijās • Veicināt daudzfunkcionālu apbūvi (<i>mixed-used developments</i>), lai samazinātu vajadzību pēc transporta • Efektīvi izmantot pašvaldībai piederošo zemi un citus dabas resursus (meži, ūdeņi, izrakteņi), lai samazinātu / kompensētu ietekmi uz vidi • Ieviest zonēšanas noteikumus, kas atbalsta ilgtspējīgu attīstību • Atbalstīt atjaunojamās enerģijas integrēšanu jaunajos projektos • Pieprasīt ilgtspējības novērtējumus būvniecības saskaņošanas procesā (pašvaldību kompetences ietvaros) • Veicināt ilgtspējīgas atjaunošanas praksi pēc vides piesārņojuma, katastrofām • Veicināt ilgtspējīgu zemes apsaimniekošanas praksi • Atbalstīt dabisko biotopu aizsardzību un atjaunošanu
19. Lūdzu novērtēties, cik lielā mērā Jūsu pašvaldība ir iesaistījies šādu atkritumu apsaimniekošanas jautājumu risināšanā! <i>Savu vērtējumu lūdzu izsakiet skalā no 0 līdz 5, kur "0" nozīmē, ka Jūsu pašvaldība pilnībā neiesaistās, savukārt "5" - proaktīvi un pilnībā iesaistās!</i> - Atkritumu šķirošanas infrastruktūras pieejamība iedzīvotājiem - Atkritumu šķirošanas infrastruktūras pieejamība uzņēmumiem - Otrreizējo materiālu – tādu, kas jau izmantoti ražošanā (vai blakusprodukti) vai iegūti no rūpniecisko un sadzīves atkritumu pārstrādes – atkārtota izmantošana - Tiek veicināta ražotāju sadarbība jeb industriālā simbioze vienas nozares vai procesa atkritumu/blakusproduktu izmantošanai citas nozares produkcijas ražošanā	Sadarbība ar atkritumu apsaimniekotājiem un izglītotājiem ļauj ātrāk sasniegt izvirzītos mērķus, tādēļ pieminam pasaules praksē populārākās iniciatīvas, ko atbalsta pašvaldības: • Attīstīt vietējo atkritumu šķirošanas un dalītās vākšanas infrastruktūru (caur Saistošajiem noteikumiem, atkritumu apsaimniekošanas iepirkumiem, pašvaldībai piederošo zemju nodošana atkritumu dalītās vākšanas punktu izveidei; konkursi uzņēmumiem) • Ieviest aizvien augstākas prasības atkritumu apsaimniekotājiem, lai veicinātu atkritumu šķirošanu, dalīto vākšanu un pārstrādi • Nodrošināt atkritumu šķirošanas iespējas publiskajā ārtelpā (sabiedriskā transporta pieturvietas, stacijas, ielas, utml.) un publiskajā iekštelpā (pašvaldības telpās, pašvaldības

- Ķīmiskās vielas un visu veidu atkritumi tiek apsaimniekoti videi nekaitīgā veidā - Pašvaldība veicina komersantu ilgtspējīgu saimniekošanu, ko nodrošina standarti un ziņošana - Iespēja kompostēt atkritumus	kapitālsabiedrību telpās, kultūras, izglītības un izklaides vietās (kultūras namos, bibliotēkās, muzejos, skolās, utml.) • Veicināt industriālās simbiozēs zināšanu apguvi vietējiem uzņēmējiem, NVO un iestādēm, lai veicinātu atkritumu – resursu plūsmas • Ierīkot pašvaldības teritorijā kompostēšanas iespējas iedzīvotājiem, uzņēmējiem • Veicināt otrreizējo materiālu izmantošanu pašvaldības saimnieciskajā darbībā – pārstrādātu materiālu izmantošanas integrāciju zaļā iepirkuma ietvaros, utml.
21. Kā Jūs vērtējat pašvaldības rīcību otrreizējo materiālu izmantošanā šādās jomās? <i>Lūdzu novērtējiet to skalā no 0 līdz 5, kur "0" nozīmē, ka pašvaldība pilnībā neizmanto otrreizējos materiālus, savukārt "5" - pilnībā izmanto. Gadījumā, ja pašvaldībai nav nepieciešamības savā teritorijā īstenot kādu no zemāk minētajām aktivitātēm, lūdzu izvēlieties atbildi "Nav attiecināms"</i> - Tūrisma aktivitātes - Pretplūdu sistēmas - Būvniecība - Pilsētvides uzturēšana	Atzinīgi vērtējam katras pašvaldības sniegumu un paveikto, tādēļ aicinām dalīties ar savu pieredzi, kā arī izskatīt citu pašvaldību labo praksi piemērus un izvērtēt noderību īstenošanai: • Veicināt kopienas resursu otrreizējas pārstrādes programmas dzīvojamo māju rajonos²⁰ • Veicināt ilgtspējīga tūrisma iniciatīvas (no pašvaldības puses saglabāt dabas un kultūras resursus, izmantot dabīgus materiālus, velo takas u.c.²¹ • Izstrādājot katastrofu pārvaldības plānus, ievērot ilgtspējības principus • Izmantot ilgtspējīgus materiālus civilās aizsardzības infrastruktūrā un avārijas seku likvidēšanā • Veicināt "avārijas" materiālu un aprīkojuma pārstrādi, atkārtotu izmantošanu, labošanu • Attīstīt Zaļo publisko iepirkumu pilsētvides uzturēšanā (tīrās degvielas transports, robotizācija ielu, ietvju, zaļo teritoriju uzturēšanā, utml.)
25. Lūdzu norādiet, kam, Jūsprāt, tiek dota priekšroka, kad Jūsu pašvaldībā tiek plānoti autoceļi un satiksme! <i>Sarindojiet lūdzu zemāk minētos pārvietošanās veidus, visaugstāk novietojot to, kuram pašvaldība šobrīd dod vislielāko priekšroku, bet viszemāk - tam, kuram tiek piešķirta viszemākā prioritāte!</i>	Katras pašvaldības situācija ir unikāla, tādēļ zemāk iekļautas vispārīgas rekomendācijas no citu pašvaldību pieredzes, kuru ieviešana jāizvērtē individuāli, ņemot vērā vietējo kontekstu: • Attīstīt efektīvus sabiedriskā transporta tīklus, lai samazinātu emisijas (paplašināt pieejamību, lai iedzīvotājiem sabiedriskais transports kļūst ērtāks un lētāks nekā privātais auto)

²⁰ <https://recyclingpartnership.org/best-practices-for-community-recycling-programs/>.

²¹ https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/tourism/eu-funding-and-businesses/funded-projects/sustainable_en

- Viegļās automašīnas ar iekšdedzes (benzīns, dīzelis, gāze) dzinēju vai hibrīda dzinēju - Elektroauto - Sabiedriskais transports - Gājēji - Velosipēdisti - Smagais transports ar iekšdedzes (benzīns, dīzelis, gāze) dzinēju vai hibrīda dzinēju	• Veicināt sabiedriskā transporta izmantošanu (bezmaksas transports noteiktām novada iedzīvotāju grupām, atlaides u.c., dārgākas autostāvvietas) • Ieviest digitālās biļetes sabiedriskajā transportā, lai samazinātu papīra patēriņu • Sabiedriskā transporta infrastruktūrā (autoostas un pieturas) izmantot ilgtspējīgus un energoefektīvus risinājumus (emisiju kompensēšana, pārstrādāti materiāli u.c.) • Veicināt velo un auto koplietošanas iniciatīvas • Attīstīt elektroauto uzlādes tīklu un tā pieejamību, īpaši mazaizsargātām sabiedrības grupām • Ieviest atvieglojumus elektrotransporta iegādē, lietošanā publiskajā infrastruktūrā
26. Cik lielā mērā Jūsu pašvaldība iesaistās klimata pārmaiņu problēmu risināšanā? - Vispār neiesaistās - Pilnībā nepietiekami neiesaistās - Drīzāk nepietiekami neiesaistās - Drīzāk pietiekami iesaistās - Pilnībā pietiekami iesaistās - Iesaistās vislielākajā mērā	Rekomendācijas klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanai, ieinteresēto pušu iesaistei: • Atbalstīt dabisko biotopu aizsardzību un atjaunošanu • Veicināt ilgtspējīgu lauksaimniecības un mežsaimniecības praksi • Organizēt zaļās uzņēmējdarbības inkubatorus un konkursus: Veicināt jaunu uzņēmēju un jaunuzņēmumu attīstību zaļo tehnoloģiju un ilgtspējas jomā, organizējot inkubatorus, konkursus un mentoringa programmas. • Attīstīt SEG emisiju uzskaites praksi nolūkā mazināt pašvaldības un tās kapitālsabiedrību ietekmi uz vidi • Apzināt fosilo izejvielu aizstāšanu ar atjaunojamiem vai dabai draudzīgiem resursiem elektroenerģijas, siltumenerģijas un transporta degvielas izmantošanā